

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ursulina Karajčič

**Vloga političnih strank pri rekrutaciji ženskih kandidatk: primer volitev
mestnih svetov v Sloveniji**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ursulina Karajčić

Mentorica: doc. dr. Simona Kukovič

**Vloga političnih strank pri rekrutaciji ženskih kandidatk: primer volitev
mestnih svetov v Sloveniji**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici doc. dr. Simoni Kukovič za strokovno pomoč in nasvete pri izdelavi diplomskega dela. Prav tako se zahvaljujem vsem intervjuvanim političnim strankam za sodelovanje v raziskovalnem delu diplomskega dela.

Posebna zahvala gre moji družini, ki mi je vsa ta leta stala ob strani, me podpirala in spodbujala.

Zahvalila bi se tudi vsem prijateljem za vso potrpežljivost, razumevanje in oporo v času študija.

Vloga političnih strank pri rekrutaciji ženskih kandidatke: primer volitev v mestne svete v Sloveniji

Ženske se v Sloveniji kljub visoki stopnji izobraženosti in zaposlenosti srečujejo s podzastopanostjo v občinskih svetih. Na to kaže dejstvo, da je bilo leta 1994 izvoljenih 11 % občinskih svetnic, katerih delež se je do leta 2014 sicer dvignil na 30 %, kar je še vedno pod pragom zastopanosti. Lokalna raven, kot državljansom najbližja raven, bi morala v organih lokalne samouprave zagotoviti zastopanost vseh interesov, tudi ženskih. Ker temu ni tako, smo vzroke podzastopanosti iskali v političnih strankah, saj je delež izvoljenih mestnih svetnic pogojen s številom izbranih žensk za volitve. Na samo uvrščanje žensk na kandidatne liste, ki je izključno v pristojnosti strank, med drugim vpliva tudi ideologija politične stranke. Konservativne oziroma desne stranke naj bi, zaradi poudarjanja tradicionalnih vlog žensk, na kandidatne liste postavile manj žensk kot liberalne oziroma leve stranke, ki podpirajo sodelovanje žensk v politiki. Vpliva ideologije pri sedmih slovenskih etabliranih političnih strankah na volitvah v mestne svete od leta 1994 do 2014 nismo mogli potrditi. Politične stranke na levi strani ideološkega kontinuuma so imele več ženskih kandidatur le na volitvah leta 2002, medtem ko so imele na preostalih volitvah desne in leve politične stranke povsem primerljivo število žensk na kandidatnih listah.

Ključne besede: volitve, mestni sveti, ženske kandidatke, politične stranke, ideologija

Role of political parties in the recruitment of female candidates: the case of elections for city councils in Slovenia

Despite the high level of education and employment in Slovenia, women are faced with lower representation in city councils. This is reflected in the fact that in 1994 there were elected only 11% of female councils, whose share increased to 30% in 2014 which is still below the threshold of representation. Local level, as the citizen's closest level of elections, should ensure representation of all interests in organs of local self-government, including female ones. As this is not the case, we were looking for causes of lower representation of women in political parties, because the proportion of elected female city councils depends on the number of selected women for the elections. Among other things that affect listing women on candidate polls, which falls solely under the jurisdiction of political parties, is the ideology of political parties. Conservative or right-wing parties should nominate fewer women than liberal or left-wing parties. This is because conservative parties put emphasis on the traditional role of women whereas left-wing parties support the participation of women in politics. From the years of 1994 to 2004, the influence of ideology in seven established Slovenian parties at the elections of city councils could not be confirmed. Political parties of the left side of the ideological continuum had more female candidatures only in 2002 elections, while in the remaining elections the right-wing and left-wing political parties have completely comparable number of women on candidate lists.

Keywords: elections, city councils, women candidates, political parties, ideology

KAZALO

1 UVOD	9
2 METODOLOŠKI OKVIR	11
2.1 Namen in cilj diplomskega dela	11
2.2 Raziskovalno vprašanje	11
2.3 Metode in tehnike raziskovanja	12
2.4 Struktura diplomskega dela	13
3 OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV	14
3.1 Lokalna skupnost in lokalna samouprava	14
3.2 Občine	15
3.2.1 Mestne občine	15
3.3 Organi občine	16
3.3.1 Občinski svet	16
3.4 Lokalne volitve	17
3.4.1 Volitve članov v občinske svete	17
3.5 Politične stranke in kandidatne liste	18
4 PROCES SELEKCIJE ŽENSKIH KANDIDATK	19
4.1 Vloga političnih strank pri selekciji žensk	21
4.1.1 Decentralizacija procesa	22
4.1.2 Strankarski selektorji	23
4.1.3 Institucionalizacija postopka selekcije	24
4.1.4 Način izbiranja kandidatov	25
4.1.6 Ženske frakcije in odbori	26
4.1.7 Ideologija politične stranke	26
4.2 Vpliv ideologije politične stranke na selekcijo žensk	27
4.2.1 Odnos političnih strank do žensk	28
5 EMPIRIČNI DEL	32
5.1 Analiza odnosa do žensk skozi temeljne dokumente strank	32
5.1.1 Slovenska nacionalna stranka	32
5.1.2 Slovenska demokratska stranka	32

5.1.3 Nova Slovenija – krščanski demokrati	33
5.1.4 Slovenska ljudska stranka.....	33
5.1.5 Liberalna demokracije Slovenije.....	34
5.1.6 Demokratična stranka upokojencev Slovenije	34
5.1.7 Socialni demokrati.....	35
5.1.8 Primerjava odnosa do žensk izbranih političnih strank	35
5.3 Stranke o uravnoveženosti spolov v politiki in spolnih kvotah.....	36
5.4 Analiza anketnega vprašalnika	39
5.5 Analiza kandidatnih list političnih strank na volitvah v mestne svete.....	41
5.5.1 Volitve v mestne svete leta 1994.....	41
5.5.2 Volitve v mestne svete leta 1998.....	42
5.5.3 Volitve v mestne svete leta 2002.....	43
5.5.4 Volitve v mestne svete leta 2006.....	44
5.5.5 Volitve v mestne svete leta 2010.....	45
5.5.6 Volitve v mestne svete leta 2014.....	46
5.5.7 Primerjava števila ženskih kandidatk med desnimi in levimi strankami na volitvah v mestne svete od 1994 do 2014.....	47
6 SKLEPNE UGOTOVITVE	53
7 LITERATURA.....	55
PRILOGE	61
Priloga A: Strukturiran intervju s Slovensko nacionalno stranko	61
Priloga B: Strukturiran intervju s Slovensko demokratsko stranko	63
Priloga C: Strukturiran intervju z Novo Slovenijo	65
Priloga Č: Strukturiran intervju s Slovensko ljudsko stranko	67
Priloga D: Strukturiran intervju z Liberalno demokracijo Slovenije.....	69
Priloga E: Strukturiran intervju z Demokratično stranko upokojencev Slovenije	72
Priloga F: Strukturiran intervju s Socialnimi demokrati	74

KAZALO SLIK

Slika 4.1: Proces rekrutacije.....	20
Slika 4.2: Inkluzivnost/ekskluzivnost selektorjev	23

KAZALO TABEL

Tabela 5.1: Mesto žensk v izobraževanju, zaposlovanju in politiki.....	77
Tabela 5.2: Število žensk na kandidatnih listah leta 1994	77
Tabela 5.3: Število žensk na kandidatnih listah leta 1998	78
Tabela 5.4: Število žensk na kandidatnih listah leta 2002	78
Tabela 5.5: Število žensk na kandidatnih listah leta 2006	79
Tabela 5.6: Število žensk na kandidatnih listah leta 2010	79
Tabela 5.7: Število žensk na kandidatnih listah leta 2014	80
Tabela 5.8: Število žensk na kandidatnih listah od 1994 do 2014	80
Tabela 5.9: Delež žensk po posameznih strankah od 1994 do 2014.....	81

KAZALO GRAFOV

Graf 5.1: Opredelitev ideološke usmerjenosti strank na podlagi stališč do žensk	40
Graf 5.2: Število kandidatk na volitvah v mestne svete leta 1994	42
Graf 5.3: Število ženskih kandidatk na volitvah v mestne svete leta 1998	43
Graf 5.4: Število ženskih kandidatk na volitvah v mestne svete leta 2002	44
Graf 5.5: Število ženskih kandidatk na volitvah v mestne svete leta 2006	45
Graf 5.6: Število ženskih kandidatk na volitvah v mestne svete leta 2010	46
Graf 5.7: Število ženskih kandidatk na volitvah v mestne svete leta 2014	47
Graf 5.8: Skupno število ženskih kandidatk po posameznih strankah	48
Graf 5.9: Skupno število ženskih kandidatk po posameznih strankah v %.....	49
Graf 5.10: Gibanje števila ženskih kandidatk od 1994 do 2014	50

Seznam uporabljenih kratic

DeSUS – Demokratična stranka upokojencev Slovenije

NSi – Nova Slovenija – krščanski demokrati

SD – Socialni demokrati

SDS – Slovenska demokratska stranka

SDSS – Slovenska demokratska stranka Slovenije

SKD – Slovenski krščanski demokrati

SNS – Slovenska nacionalna stranka

SLS – Slovenska ljudska stranka

ZLDS – Združena lista socialnih demokratov

1 UVOD

V Sloveniji je delež izvoljenih mestnih svetnic v primerjavi z moškim deležem znatno nižji. Leta 1994 je bilo izvoljenih enajst odstotkov svetnic, katerih delež se je v desetih letih povečal le za dodatnih enaindvajset odstotkov (Pleš A. et al. 2013; Pleš T. et al. 2015), kar je seveda še vedno pod pragom zastopanosti. Pogosto je moč zaslediti, da so za nizko stopnjo politične participacije žensk odgovorne kulturne in tradicionalne ovire, kajti prav te so ženskam večji del zgodovine kratile pravico do izobraževanja, zaposlovanja in politične svobode (Drage 2001, 22). Ker je Slovenija že od leta 1991 liberalna država in kot taka temelji na spolni enakosti, se zdi pojasnjevanje politične izključenosti žensk z omenjenimi ovirami nekoliko irelevantno. Prepričani smo, da je treba za odpravo podzastopanosti žensk na lokalni ravni najprej ugotoviti, kaj v resnici pogojuje število izvoljenih mestnih svetnic. Na tej točki se srečamo z različnimi špekulacijami in ugibanji strokovnjakov, med katerimi po načinu špekuliranja najbolj izstopa strokovnjakinja Milica Antić Gaber (2003, 282), ki za nizek delež žensk v zakonodajni veji oblasti krivi izključno politične stranke.

V teoriji namreč velja, da je število izvoljenih žensk odvisno od števila žensk na kandidatnih listah. Pri tem ne gre zanemariti dejstva, da imajo v demokratičnih sistemih ravno politične stranke ključno vlogo pri določanju kandidatov (Gauja in Cross 2015, 288), saj identificirajo možne kandidate, jih selekcionirajo in uvrstijo na volitve (Matland 2005, 93). Prav to naj bi, kot trdi Ilonszki (2000), strankam omogočalo zmanjševanje možnosti kandidiranja žensk na volitvah in prisotnosti žensk v politiki na sploh. Podobno mnenje kot Ilonszki imajo tudi drugi avtorji, pri čemer dodajajo, da na število izbranih žensk vpliva predvsem organizacijska struktura, notranja pravila in ideološka usmeritev strank (Caul 1999; Rahat in Hazan 2001; Matland 2005; Hazan in Rahat 2006; Rahat 2008; Renny 2013; Fortin-Ritterberg in Ritterberg 2014).

Zanimivo je, da je ženskam najbližja in najdosegnejša lokalna raven, a je kljub temu z vidika njihove prisotnosti in aktivnosti premalo raziskana. Pogosto pozabljamo, da se politike, ki bistveno vplivajo na vsakdanje življenje posameznikov, še posebej na življenje žensk, sprejema in implementira na lokalni ravni (Stokes 2005, 176–178), zato so prav ženske tiste, ki bi morale imeti pravico do uveljavljanja lastnih interesov in do sodelovanja pri sprejemanju odločitev, sicer o demokratičnosti lokalnega sistema nikakor ne moremo govoriti (IULA 1998).

V diplomskem delu bomo zaradi problema podzastopanosti žensk v organih lokalne samouprave raziskovali vlogo političnih strank, ki jo imajo pri določanju kandidatk za volitve v mestne svete, pri čemer bomo večji del pozornosti namenili vplivu ideologije političnih strank, saj kot pravi Leskovškova (2002, 7–8), družbene razlike in neenakosti, predvsem med spoloma, povzročajo tradicionalne družbene razlike, ki se v Sloveniji kažejo »tudi v delitvi javnega in političnega prostora na dva bloka, ki imata vsak svoj niz prepričanj, vrednot in stališč« (Leskovšek 2002, 8). Ker so, po mnenju Hazana in Rahata (2006b, 268), izbrani kandidati odraz ideoloških značilnosti političnih strank, bomo na podlagi kandidatnih list sedmih slovenskih etabliranih političnih strank (Slovenske nacionalne stranke, Socialne demokratske stranke, Slovenske ljudske stranke, Slovenskih krščanskih demokratov/Nove Slovenije¹, Liberalne demokracije Slovenije, Demokratične stranke upokojencev Slovenije in Socialnih demokratov) ugotavljali, katera stran ideološkega kontinuuma je v obdobju med letoma 1994 in 2014 postavila več žensk na kandidatne liste za volitve v slovenske mestne svete.

---

¹ Po razpadu Slovenskih krščanskih demokratov je del članov ustanovilo novo stranko z imenom Nova Slovenija – krščanski demokrati.

2 METODOLOŠKI OKVIR

2.1 Namen in cilj diplomskega dela

Namen diplomskega dela je prikazati vlogo političnih strank pri rekturaciji² ženskih kandidatk ter pojasniti, kako in na kakšen način lahko politična stranka skozi proces izbiranja kandidatov ovira ali pospešuje aktivno politično participacijo žensk na lokalni ravni. Tako je cilj pričujočega dela raziskati vpliv ideologije političnih strank na število izbranih žensk za volitve v mestne svete, in sicer volitve v občinske svete v občinah Celje, Koper, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Ptuj, Slovenj Gradec in Velenje. Ugotavljali smo, katere stranke, desne ali leve, imajo večje število kandidatk na šestih lokalnih volitvah, ki so se v obdobju od 1994 do 2014 odvijale na vsake štiri leta. Pri tem smo položaj političnih strank na ideološkem kontinuumu opredelili s pomočjo preteklega in sedanjega članstva v evropskih skupinah. Članice skupine Evropske ljudske stranke (krščanski demokrati), ki podpira desnosredinske politike, so Slovenska ljudska stranka, Nova Slovenija in Socialna demokratska stranka, medtem ko so Socialni demokrati, Liberalna demokracija Slovenije in Demokratična stranka upokojujencev Slovenije članice levosredinskih evropskih skupin. Prva je članica Skupine naprednega zavezništva socialistov in demokratov v Evropskem parlamentu, slednji dve pa sta članici Skupine zavezništva liberalcev in demokratov za Evropo.

2.2 Raziskovalno vprašanje

Ali so imele leve politične stranke na volitvah od leta 1994 do leta 2014 več ženskih kandidatk kot desne politične stranke?

Vprašanje temelji na teoriji o vplivu ideologije politične stranke na število kandidiranih žensk. Ideologijo opredeljujemo kot skupek stališč in vrednot, s pomočjo katerih, *inter alia*, pojasnjuje tudi enakost med spoloma in položaj žensk v politiki. Ker se desne in leve politične stranke ideološko ne samo izključujejo, temveč si tudi nasprotujejo, pričakujemo, da na volitvah v mestne svete prihaja do razlike v številu ženskih kandidatur predloženih s strani političnih strank. Desne stranke, ki so že same po sebi konservativne stranke, ne podpirajo žensk v politiki in jim, predvsem zaradi njihovih tradicionalnih vlog, pripisujejo mesto v

---

²Gre za proces selekcioniranja kandidatov in kandidatk, ki zastopajo politične stranke na kandidatnih listah.

zasebni sferi. Leve politične stranke pa za razliko od desnih vidijo ženske kot enakopravne moškim, zato podpirajo njihovo udejstvovanje v politični sferi (Antić 2000, 134). Če izhajamo iz navedenih vrednot in stališč do politične participacije žensk, sklepamo, da politične stranke na levi strani ideološkega kontinuuma v skupnem seštevku tako na posameznih volitvah mestnih svetov kot na vseh volitvah skupaj uvrščajo več žensk na kandidatne liste, kot jih v skupnem seštevku postavljajo politične stranke na desni strani ideološkega kontinuuma.

2.3 Metode in tehnike raziskovanja

Da bi odgovorili na zastavljeno raziskovalno vprašanje, smo v diplomskem delu uporabili več dopolnjujočih se metod in tehnik raziskovanja.

- Deskriptivna metoda je bila uporabljena v teoretičnem delu, kjer smo s pomočjo razne domače in tuje literature (knjig, znanstvenih publikacij, prispevkov, zbornikov, člankov) opredelili relevantne teoretične pojme, kot so lokalna samouprava, mestna občina, volitve v občinske svete in vloga političnih strank pri selekcioniranju ženskih kandidatk.
- Metodo analize primarnih virov smo uporabili v empiričnem delu. V prvem delu smo na podlagi javno dostopnih statutov, političnih programov in volilnih programov opredelili stališča in odnos političnih strank do žensk v politiki. Z omenjeno metodo smo si pomagali tudi pri analizi kandidatnih list za volitve v mestne svete iz leta 1994 in 1998, saj je bila analiza opravljena s pomočjo kandidatnih list, dostopnih v Arhivu Republike Slovenije.
- Metodo analize sekundarnih virov smo prav tako uporabili v empiričnem delu, kjer smo na podlagi že pridobljenih podatkov s strani Statističnega urada Republike Slovenije in Državne volilne komisije analizirali kandidatne liste za volitve v mestne svete od leta 2002 do leta 2014.
- Metoda strukturiranega anketnega vprašalnika je bila uporabljena v empiričnem delu, pri čemer smo z raznimi (odprtimi in zaprtimi) vprašanji dobili vpogled v odnos do žensk sedmih slovenskih etabliranih političnih strank in v vpliv ideologije omenjenih strank na število ženskih kandidatur za volitve v mestne svete.
- Metodo študije primera smo uporabili v empiričnem delu, z njo smo proučevali mestne občine v Sloveniji.

– Ne nazadnje je bila opravljena tudi longitudinalna študija, saj smo analizirali kandidatne liste za volitve v mestne svete od leta 1994 do 2014.

2.4 Struktura diplomskega dela

Diplomsko delo je sestavljeno iz uvoda, teoretičnega in empiričnega dela ter sklepnih ugotovitev. V uvodnem delu je predstavljena raziskovalna problematika. Temu sledi teoretični del, ki je sestavljen iz opredelitve osnovnih pojmov, i.e. lokalna samouprava, občina, občinski sveti, politična stranka oziroma njene vloge v procesu selekcioniranja kandidatov s poudarkom na ženske in na vpliv ideološke usmerjenosti stranke na nominiranje žensk. Empirični del je sestavljen iz štirih delov. V prvem delu so na podlagi vsebinske analize temeljnih dokumentov (političnih programov, volilnih programov in statutov) prikazana stališča političnih strank do žensk v politiki. Sledi drugi del empirije, v katerem smo skozi odgovore političnih strank na vprašanja o spolni enakosti in uporabi kvot ugotavljali vpliv ideološke usmeritve stranke na odnos do političnega udejstvovanja žensk. Ob tem smo v tretjem delu empiričnega raziskovanja s pomočjo anketnega vprašalnika, ki se nanaša na položaj žensk v izobraževanju, zaposlovanju, politiki in družbi na sploh, poskušali opredeliti bodisi konservativen bodisi liberalen odnos strank do žensk. V četrtem delu empirije je prikazano število ženskih kandidatur na posameznih volitvah občinskih svetov v slovenskih mestnih občinah, število ženskih kandidatur na vseh volitvah skupaj ter gibanje števila ženskih kandidatur od leta 1994 do leta 2014. V zaključnem delu diplomske naloge pa so podane sklepne ugotovitve, ki zajemajo izsledke raziskave in pojasnila o (ne)vplivu ideologije politične stranke na število postavljenih žensk na kandidatne liste za volitve v mestne svete.

3 OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV

3.1 Lokalna skupnost in lokalna samouprava

Vlaj (1998, 17) ugotavlja, da je definicij lokalne skupnosti toliko, kolikor je avtorjev, kljub temu pa je mogoče povzeti bistvene elemente lokalne skupnosti. Ti elementi so: »določeno ozemlje, ljudje, ki so na tem ozemlju naseljeni, skupne potrebe in interesi teh ljudi, dejavnosti za zadovoljevanje teh potreb in zavest ljudi o skupnosti, ki ji pripadajo« (ibid., 17). V literaturi ob drugih definicijah lokalne samouprave zasledimo tudi naslednjo definicijo, ki pravi: »Lokalna skupnost je teritorialna skupnost, kjer se na najnižji ravni pojavljajo določene skupne potrebe prebivalstva, ki jih je mogoče reševati le skupno« (ibid., 17). Omeniti moramo, da tovrstna skupnost ni naravni pojem, temveč je družbeni pojav in obstaja neodvisno od naše normativne volje. Gre za družbene skupine, ki so se skozi zgodovino zaradi dolgotrajnih družbenih procesov oblikovale na določenem geografskem območju in so bolj ali manj sklenjene enote, navezane na določeno ožje območje. Ljudje, ki prebivajo na omenjenih območjih, se združujejo z namenom zadovoljevanja potreb, ki jih je mogoče zadovoljiti le z določenimi dejavnostmi, katerih izvajanje vodi v oblikovanje organizacijske strukture (Vlaj 1998, 16).

V primerjavi z lokalno skupnostjo, ki je družbeni pojav, je lokalna samouprava normativna institucija (Vlaj 1998, 16–17). Za lokalno skupnost prav tako velja, da:

Pravno urejena razmerja v lokalni skupnosti na področju odločanja o skupnih zadevah sestavljajo lokalno samoupravo /.../ Lokalna oz. krajevna samouprava pri nas pomeni pravico lokalnih skupnosti – občin in širših lokalnih skupnosti – da urejajo in opravljajo v svoji pristojnosti javne zadeve, ki se nanašajo na življenje in delo prebivalcev na njihovem območju (Vlaj 1998, 16–17).

Po najpogostejši opredelitvi lahko tudi rečemo, da je lokalna samouprava tista raven, ki je najbližja državljanom (Haček et al. 2013, 46). Za omenjeno samoupravo je značilna avtonomija, decentralizacija, samostojnost, demokracija ter pripadnost in zavest o povezanosti prebivalcev lokalne skupnosti (Vlaj 1998, 20). Hkrati velja tudi, da lokalna demokracija državljanom omogoča uresničevanje svobode in izražanje lokalne identitete predvsem zato, ker so lokalne politične institucije veliko bližje državljanom, kot jim je blizu nacionalna oblast. Prednost lokalne samouprave je torej v zagotavljanju ponudbe javnih dobrin, ki

odražajo preference tistih, ki živijo na tem področju (J. S. Mill v Brezovšek in Haček 2005, 8).

Po Vlaju (1998, 19) je temeljni element lokalne samouprave občina, zato si v nadaljevanju besedila pogledjmo kratek opis le-te.

3.2 Občine

Občina je temeljna lokalna samoupravna skupnost, ki se ustanovi v mestih in drugih naseljih (Vlaj 1998, 19) z namenom, da samostojno ureja zadeve, ki se nanašajo na prebivalce občine (Haček et al. 2013, 47). Kot piše Šmidovnik, (1995, 63) se občina oblikuje na podlagi naravno oblikovane lokalne skupnosti, kot so na primer posamezna naselja ali skupek več naselij povezanih na podlagi skupnih interesov. Občina kot taka ima položaj samoupravnosti, ki ga v posameznih državah določa zakonodaja o lokalni samoupravi (ibid., 63). Znotraj nje ljudje demokratično odločajo o svojih neposrednih interesih, i.e. o interesih na področju socialnega varstva, komunale, varstva okolja ter urejanja in gospodarjenja s prostorom. V občini se torej rešujejo javne zadeve lokalnega pomena, ki so izraz interesov ljudi živečih v naselju, oziroma povedno drugače, občina ima pristojnost nad lokalnimi zadevami, ki zadevajo samo prebivalce občine. Omeniti moramo, da poznamo več vrst občin, in sicer navadne, mestne in občine s posebnim statusom (Vlaj 1998, 20–31). Ker so za pričujoče delo relevantne samo mestne občine, sledi njihov kratek opis.

3.2.1 Mestne občine

Mesto opredeljujemo kot: »/.../ večje urbano naselje, ki se po velikosti, ekonomski strukturi, prebivalstveni gostoti, naseljenosti in zgodovinskem razvoju razlikuje od drugih naselij« (Zakon o lokalni samoupravi, 15. a člen). Da bi občina pridobila status mestne občine, morajo izpolnjevati dva pogoja, in sicer prvič, imeti mora najmanj 20.000 prebivalcev, in drugič, imeti mora najmanj 15.000 delovnih mest (od tega jih mora biti polovica terciarnih ali kvartarnih dejavnosti). Ob tem morajo biti občine tudi gospodarsko in kulturno središče svojega gravitacijskega območja (Vlaj 1998, 31). Za mestne občine tako velja, da imajo enake izbirne pristojnosti kot druge občine, vendar se od slednjih razlikujejo v tem, da jim Zakon o lokalni samoupravi³ določa dodatne naloge, ki se nanašajo na razvoj mesta (ibid., 199).

---

³ Zakon je dostopen prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=82670>.

3.3 Organi občine

Med občinske organe spadajo župan, nadzorni svet in občinski svet.

3.3.1 Občinski svet

Občinski svet je predstavniško telo, ki predstavlja interese in voljo prebivalcev (Grad 2003, 7) ter je nosilec celotnega odločanja iz pristojnosti občine (Šmidovnik 1995, 194). Je najvišji organ odločanja, ki odloča o vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine. Njegova naloga je, da sprejema statut občine, druge občinske akte, prostorsko razvojne plane občine, proračun ter zaključni račun občine (ibid., 194). Med vsemi naštetimi dokumenti je statut najpomembnejši splošni pravni akt. Za njegov sprejem je potrebna dvotretjinska večina vseh članov občinskega sveta. Omenjeni akt zajema temeljna načela organizacije in delovanja občine, pristojnosti občinskih organov, organizacijo občinske uprave in javnih služb, način sodelovanja občanov pri sprejemanju odločitev v občini ipd. Ob tem občina zadeve iz svoje pristojnosti ureja tudi z odloki, odredbami, pravilniki in navodili (Brezovšek in Kukovič 2012, 131).

Vsekakor je treba izpostaviti, da občinski svet ob zgoraj navedenem v okviru svojih pristojnosti:

- daje soglasje k prenosu nalog iz državne pristojnosti na občino;
- imenuje in razrešuje člane nadzornega odbora ter člane komisije in odborov občinskega sveta;
- nadzoruje delo župana, podžupana in občinske uprave glede izvrševanja odločitev občinskega sveta;
- imenuje in razrešuje predstavnike občine v sosvetu načelnika upravne enote;
- odloča o pridobitvi in odtujitvi občinskega premoženja, če z zakonom ni določeno drugače;
- imenuje in razrešuje člane sveta za varstvo uporabnikov javnih dobrin;
- odloča o drugih zadevah, ki jih določa zakon in statut občine (Zakon o lokalni samoupravi, 29. člen).

Ne nazadnje pa lahko občinski svet razpiše tudi referendum na lastno pobudo ali na zahtevo najmanj petih odstotkov volivcev v občini. Občinski svet prav tako lahko, z namenom

ugotavljanja volje občanov, razpiše posvetovalni referendum o posameznih vprašanjih posebnega pomena iz občinske pristojnosti (Zakon o lokalni samoupravi, 46. člen).

Število članov občinskega sveta se giblje med 7 in 45 (Zakon o lokalni samoupravi, 38. člen), pri čemer se število članov določi na podlagi števila prebivalcev (Brezovšek in Kukovič 2012, 132). Občinski svet kot tak sklepa veljavno, če je na seji navzoča večina članov občinskega sveta, medtem ko je za sprejem odločitev potrebna večina opredeljenih glasov navzočih članov (ibid., 132).

3.4 Lokalne volitve

Volitve v predstavniška telesa in druge organe lokalne samouprave so povsod po svetu postale eno glavnih demokratičnih orodij uresničevanja oblasti in eno najpomembnejših zunanjih znamenj demokracije. Zato imajo popolnoma enako vlogo in enak pomen kot državne volitve, čeprav se izvajajo v bistveno manjši skupnosti, na bistveno manjšem ozemlju in imajo bistveno drugačen vsebinski predznak. Toda z vidika političnega pomena so lokalne volitve popolnoma primerljive z državnimi, saj je lokalna samouprava ključna za življenje ljudi /.../ (Haček 2007,31).

Podobnega mišljenja je tudi Grad (2003, 4), ki izpostavlja, da so volitve eden izmed najpomembnejših vidikov sodelovanja občanov v lokalni samoupravi in da z vidika demokracije pomenijo posredno demokracijo, ki omogoča vpliv na sestavo lokalnega predstavništva. Za volitve je bistveno, da članom predstavniškega telesa zagotavljajo pridobitev mandata oziroma pooblastila o odločanju o najpomembnejših vprašanjih v lokalni skupnosti. Zato lahko rečemo, da so volitve odločilnega pomena za demokratično uresničevanje lokalne samouprave, saj je lokalna oblast demokratična le, če imajo občani neposreden ali posreden (preko volitev lokalnih funkcij) vpliv na njeno izvajanje (Grad 2003, 4–7).

3.4.1 Volitve članov v občinske svete

Člani občinskih svetov se za obdobje štirih let volijo na podlagi splošne in enake volilne pravice z neposrednim in tajnim glasovanjem (Zakon o lokalni samoupravi, 37. in 41. člen). Volitve potekajo po večinskem načelu ali po proporcionalnem načelu. V kolikor ima občinski svet manj kot dvanajst članov, se člani volijo po večinskem načelu, v nasprotnem primeru se člani občinskega sveta volijo po proporcionalnem načelu (Zakon o lokalnih volitvah, 9. člen).

Omeniti je treba, da imajo mestne občine več kot dvanajst članov, zato volitve potekajo po proporcionalnem načelu, pri čemer volivci glasujejo za eno kandidatno listo. Kandidate članov občinskega sveta, poleg volivcev, določajo tudi politične stranke (Zakon o lokalnih volitvah, 65. člen) po postopku, ki je skladen z njihovimi pravili (ibid., 51. člen).

3.5 Politične stranke in kandidatne liste

Politične stranke so »združenje državljanek in državljanov, ki uresničujejo svoje politične cilje, sprejete v programu strank, z demokratičnim oblikovanjem politične volje državljanek in državljanov in s predlaganjem kandidatk oziroma kandidatov /.../ v organe lokalne skupnosti« (Zakon o političnih strankah, 1. člen). Slednji način uresničevanja političnih ciljev je po Adolfu Bibiču (1994, 1011) ena izmed funkcij političnih strank. Gre za funkcijo, ki jo avtorji imenujejo »*elite recruitment*«, »*leadership recruitment*« ali »*recruitment and selection of leadership*« in se nanaša na vlogo političnih strank, k jo imajo pri naboru in izboru osebja na politične položaje (ibid., 1011). Nadalje Danica Fink Hafner in Alenka Krašovec (2000, 143) ugotavljata, da so politične stranke tisti akterji, ki imajo najpomembnejšo vlogo na volitvah in v procesu izbire kandidatov za volitve. Po njunem mnenju naj bi bilo to vidno skozi državno zakonodajo, ki predpisuje le, pod kakšnimi pogoji lahko stranke vložijo svoje kandidatne liste (ibid., 144). Podobnega mnenja je tudi Antićeva (1999, 12), ki pravi, da zakon ne predpisuje metod ali načel izbiranja kandidatov, ki bi pojasnjevali, zakaj imajo nekateri kandidati prednost pred drugimi (Antić 1999, 12).

Kot lahko vidimo, zakonodaja redko vpliva na procese izbire kandidatov političnih strank, ker so procesi prepuščeni političnim strankam in njihovim notranjim pravilom (statutom, pravilnikom, nepisanim pravilom, obnašanjem ipd.), kar posledično vodi v raznolikost procesov med političnimi strankami znotraj države. Potemtakem so politične stranke v resnici glavne selektorke, ki same odločajo, kdo se bo v njihovem imenu potegoval za glasove in koliko bo med kandidati žensk. Pri tem je vredno poudariti, da morajo vsi kandidati, ki bodo dejansko nastopili na volitvah in ki bodo dobili možnost vstopa v predstaviška telesa na lokalni ravni, skozi proces izbire kandidatov. Samo izbiranje kandidatov pa je v veliki meri prepuščeno idejam in interesom političnih strank, kar ima lahko odločilno vlogo pri deležu žensk na kandidatnih listah in pri deležu žensk v občinskih svetih (Fink Hafner in Krašovec 2000, 144–148).

4 PROCES SELEKCIJE ŽENSKIH KANDIDATK

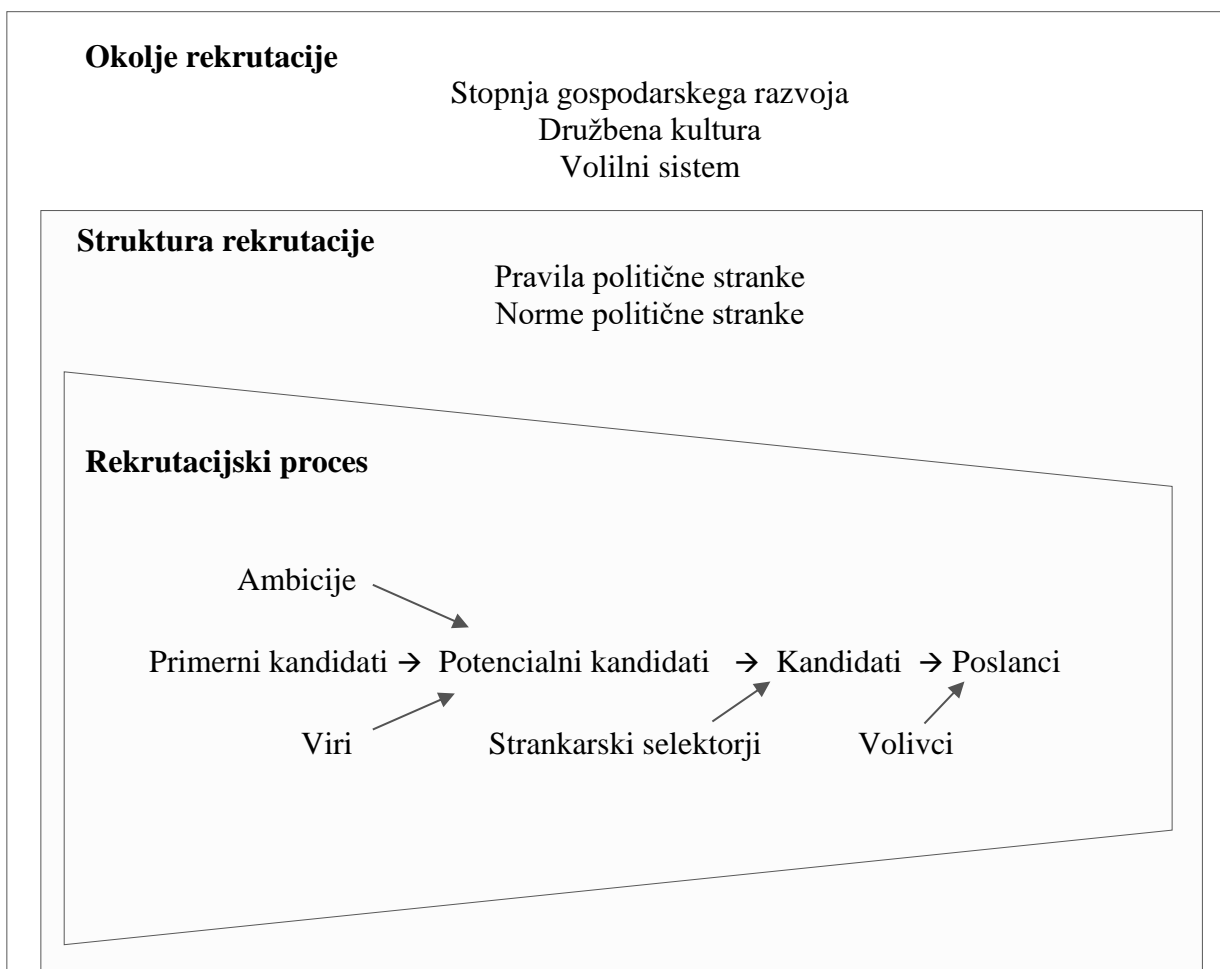
Po Ranneyu (1981, 75) je proces selekcije kandidatov proces, kjer se politična stranka odloči, koga od formalno upravičenih posameznikov bo izbrala in uvrstila na kandidatno listo. Pri tem Hazan in Rahat (2006a, 109) dodajata, da selekcioniranje kandidatov poteka v skladu z njenimi pravili.

Pri Matlandu in Montgomeryju (2003, 20) je proces izbiranja sestavljen iz t. i. bazenov. Na prvi stopnji se srečamo z »bazenom upravičencev« oziroma »bazenom primernih kandidatov«, v katerem se nahajajo vsi državljani, ki izpolnjujejo zakonske in ustavne pogoje za kandidacijo (ibid., 20). Kot je razvidno iz slike 4.1, polju primernih kandidatov sledi polje potencialnih kandidatov. Omenjena avtorja imata za potencialne kandidate le tiste posameznike, ki se dejansko odločijo za kandidacijo in izvedbo kampanje (Matland in Montgomery 2003, 20). Odločitev za kandidacijo je odvisna od posameznikovih ambicij, sredstev in možnosti. Izpostaviti je treba, da na odločitve žensk vpliva kar nekaj dejavnikov. Ženske namreč racionalno ocenjujejo sredstva in prijaznost socialno-političnega okolja do njihove kandidature. Pri ocenjevanju sredstev gre na eni strani za ocenjevanje finančnih sredstev, energije in časa ter na drugi strani za ocenjevanje koristi, ki bi jih bile deležne v primeru izvolitve (nagrade, status, politična moč ipd.). Na splošno velja, da imajo ženske v primerjavi z moškimi omejen dostop do finančnih virov, kar jim onemogoča izvedbo uspešne kampanje. Zelo pomembno vlogo ima pri ocenjevanju sredstev tudi čas, ki ga ženskam primanjkuje, saj jim skrb za družino preprečuje politično kariero. Z vidika ocenjevanja prijaznosti okolja do njihovih kandidatur pa sta ključna predvsem kulturni kontekst in socialno-politični razvoj. Ko govorimo o kulturnem kontekstu, imamo v mislih družbe oziroma njihov odnos do žensk v politiki. Povečini prevladujejo družbe, ki politiko dojemajo kot moško domeno, le nekaj jih je takih, ki ženske vidijo kot primerne kandidatke. Vidik prijaznosti okolja pa se nanaša na vpliv socialno-ekonomskega in političnega razvoja do ženskih kandidatur. Dejstvo je, da imajo razvite države več ženskega predstavnštva kot države v razvoju, kajti ženskam ravno visoka stopnja gospodarske razvitosti in zaposljivosti omogoča izboljševanje statusa in pridobivanje izkušenj. Vse to jih naredi privlačne za strankarske selektorje, saj se politične stranke pri izbiranju kandidatov osredotočajo na lastnosti, ki jih le ti posedujejo. Posedovanje tovrstnih lastnosti ženskam omogoča prehod iz »bazena primernih kandidatov« v »bazen potencialnih kandidatov«, a ker politične stranke v

demokratskih sistemih poskušajo maksimizirati glasove, izbirajo kandidate z najbolj primernimi lastnostmi, pri čemer med političnimi strankami obstaja prepričanje, da so najbolj zaželene lastnosti kandidatov tiste, ki jih posedujejo izključno moški (Matland in Montgomery 2003, 20–23).

Naslednji korak, ki je hkrati najbolj obravnavan korak v diplomskem delu, je izbira potencialnih kandidatov s strani politične stranke. Matland in Montgomery (2003, 20) poudarjata, da je med vsemi potencialnimi kandidati le nekaj takih, ki jih politična stranka določi za svoje formalne kandidate.

Slika 4.1: Proces rekrutacije

Vir: Prirejeno po Matland in Montgomery (2003, 21).

Ne pozabimo, da so stranke pri določanju kandidatov pod vplivom zunanjih in notranjih dejavnikov. Stranke z zunanjim dejavnikom ugotavljajo percepcijo volivcev do njihovih

potencialnih kandidatov z namenom, da bi izbrale kandidate, ki jim bodo na volitvah zagotovili največ glasov. Če v neki državi prevladuje mnenje, da ženske ne spadajo v politiko, jih politična stranka ne bo postavila na kandidatno listo, čeprav je sama nasprotnega mnenja. Poleg zunanjega dejavnika je tu še notranji dejavnik. Pri notranjem dejavniku gre za pritiske znotraj stranke. Ključen pritisk znotraj stranke je ideologija politične stranke. Ta že na samem začetku procesa lahko pospešuje ali zavira nadaljnje sodelovanje žensk v procesu selekcioniranja kandidatov. Tako torej velja, da je odprtost stranke do ženskih zahtev odvisna od ideološke usmeritve stranke. Vsekakor med notranje pritiske prištevamo tudi organiziranost žensk znotraj stranke, pri čemer je bistvena njihova učinkovitost, kajti pomembno je, da si ženske povečajo politični dostop, ki jim bo omogočil večjo stopnjo predstavnštva tako v politični stranki kot v zakonodajni veji. Za porast ženskega predstavnštva je zaželen istočasen obstoj zunanjih in notranjih pritiskov. V fazi določanja kandidatov, ko prihaja do preračunavanja političnih strank, sta med drugim pomembna tudi podpora in odnos do spolne enakosti s strani volivcev in drugih političnih strank. Če stranke pri volivcih zasledijo zavzemanje za spolno enakost, na kandidatne liste postavijo več žensk. Tako se stranka v javnosti predstavlja kot stranka, ki se zaveda tovrstne problematike. V tekmovalnem volilnem okolju pa so ne nazadnje, poleg volivčevih percepcij žensk, pomembne tudi preference drugih strank (Matland in Montgomery 2003, 24–25).

4.1 Vloga političnih strank pri selekciji žensk

Po natančnem opisu procesa rekrutacije kandidatov si pogledjmo še vlogo političnih strank pri uvrščanju žensk na kandidatne liste.

Politične stranke imajo v omenjenem procesu vlogo vratarjev. Te iz nabora vseh kandidatov izberejo le nekaj takih kandidatov, ki se bodo v njihovem imenu potegovali za glasove na volitvah. Da bi razumeli, kako do političnih položajev pridejo ženske, moramo poznati vse možne načine sprejemanja odločitev o kandidaturah znotraj strank, kajti stranke so tiste, ki izberejo kandidate in se odločijo, komu izmed kandidatov bodo namenile največ podpore (Paxton in Hughes 2007, 134).

Matland in Montgomery (2003, 20) pravita, da se ženske v procesu rekrutacije srečujejo z omejitvami na vsaki stopnji. Pri tem izpostavljata, da do omejevanja žensk ne prihaja na začetku procesa, temveč v kasnejših točkah oziroma če povemo nekoliko bolj poenostavljeno, ima vsaka država v »bazenu primernih kandidatov« okoli 50 % žensk, medtem ko ima na

koncu procesa teh veliko manj, zato sta avtorja mnenja, da je vzroke podzastopanosti žensk treba iskati prav v kasnejših točkah procesa (ibid., 20).

Zanimivo je, da se ravno v kasnejših točkah procesa vpletejo politične stranke in procesi določanja kandidatov. Ker postopke selekcije kandidatov pogojujejo specifične značilnosti strank, se ti procesi med seboj razlikujejo, kar posledično vodi v razlike pri številu žensk na kandidatnih listah. Če povemo drugače, se torej stranke med seboj razlikujejo v organizacijski strukturi, notranjih pravilih in ideologiji, zato pa prihaja do bodisi večjega bodisi manjšega števila ženskih kandidatur. Z namenom razumevanja kako in na kakšen način lahko politične stranke skozi postopke določanja kandidatov vplivajo na število žensk na kandidatnih listah, sledi v nadaljevanju besedila podroben opis vseh možnih načinov vpliva političnih strank.

4.1.1 Decentralizacija procesa

Za začetek si najprej pogledajmo decentralizacijo procesa. Ko govorimo o (de)centralizaciji procesa izbiranja kandidatov, mislimo na stopnjo izbiranja kandidatov, i.e. na stopnjo sprejemanja odločitev o izbiri kandidatov (lokalna, centralna ipd.). Rahat (2008, 9) navaja, da se decentralizacija pojavlja v dveh oblikah, in sicer v teritorialni obliki, kjer kandidate izberejo in na kandidatne liste postavijo lokalni strankarski selektorji (na primer lokalni vodje, lokalne strankarske agencije, družbene skupine znotraj stranke ali vsi člani stranke nekega volilnega okraja), ter v funkcionalni obliki, pri čemer gre za zagotavljanje predstavništva različnim skupinam, med drugim tudi ženskam. V kolikor pa kandidate imenujejo strankarski nacionalni selektorji (vodja stranke, nacionalne strankarske agencije ali selektorji, pristojni za določanje kandidatov iz celotne države), pride do centraliziranega postopka izbiranja kandidatov (Rahat in Hazan 2001, 304–305).

Naj omenim, da med avtorji ni enotnega strinjanja, katera izmed stopenj je bolj nagnjena k postavljanju žensk na kandidatne liste. Tako na primer Kenny (2013, 156) zapiše, da ima decentralizacija postopka pozitiven učinek na število kandidiranih žensk, predvsem zaradi sprejetih ukrepov (s strani političnih strank) za doseganje večje spolne enakosti. A ker so bili ti pozitivni diskriminacijski ukrepi sprejeti na nacionalni ravni in ne lokalni ravni, je prišlo do vprašanja moči, kar je posledično vodilo v odiranje žensk in v zavračanje spolne enakosti (ibid., 156). Podobnega mnenja je tudi Caul (1998, 81), ki pravi, da se pri določanju kandidatov na centralni ravni upošteva le strankarska karierna lestvica. Nasprotno trdita Fortin-Ritterbergeva in Ritterberg (2014, 7), pri čemer poudarjata, da je k spolni enakosti bolj

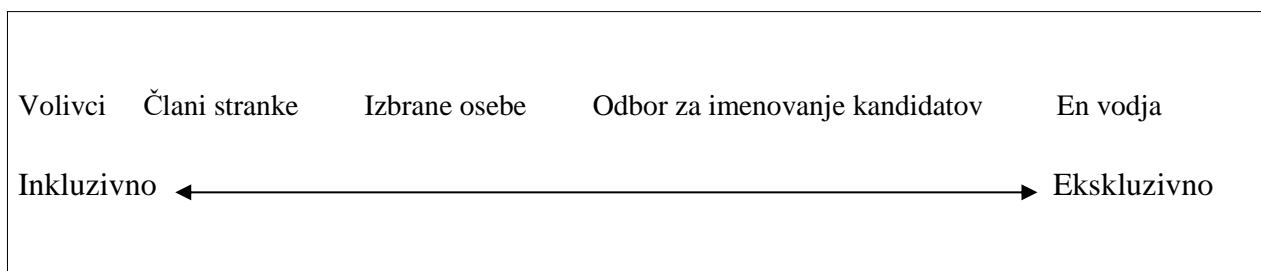
naravnian centraliziran postopek selekcioniranja kandidatov. Po njunem mnenju se razlog skriva v večji heterogenosti selektorjev in v zahtevah različnih skupin po spolni enakosti, organiziranih na nacionalni ravni stranke. Avtorja menita tudi, da se lahko skupine v primeru neupoštevanja oziroma neizpolnjevanja zahtev obrnejo na strankarske voditelje, saj ti v visoko centraliziranih strankah zahtevam po večjem predstavnstvu žensk ugodijo le toliko, kolikor je v njihovem lastnem interesu (ibid., 7).

4.1.2 Strankarski selektorji

Na število ženskih kandidatur ob stopnji določanja kandidatov vplivajo tudi strankarski selektorji. Po Hazanu in Rahatu (2006a, 109) so selektorji telo, ki izbira kandidate. V teoriji je mogoče zaslediti, da se vpliv selektorjev kaže skozi strukturo telesa, i.e. ali je telo sestavljeno iz enega ali iz več posameznikov.

Tako imamo na eni strani ekstrema inkluzivni postopek določanja kandidatov oziroma postopek, v katerega so vključeni vsi volivci, ki imajo pravico sodelovati na splošnih volitvah (Hazan in Rahat 2006a, 110), medtem ko se na drugi strani ekstrema nahaja ekskluzivni postopek, ki je sestavljen le iz nekaj članov politične stranke (na primer delegatov, komitejev, izvršne veje oblasti ali vodje politične stranke) (Fortin-Ritterberg in Ritterberg 2014, 7).

Slika 4.2: Inkluzivnost/ekskluzivnost selektorjev

Prerejeno po: Rahat in Hazan (2001).

Kot je razvidno iz slike 4.2, pride do najbolj inkluzivnega izbiranja kandidatov, kadar kandidate določajo volivci. Rahat in Hazan (2001, 301) navajata, da volivci ponekod izbirajo kandidate že na podlagi volilne registracije, pri čemer lahko glasujejo za kandidate iz katere koli politične stranke. Spet drugje se mora volivec, v kolikor želi glasovati za točno določnega kandidata, registrirati kot simpatizer, i.e. kot oseba, ki podpira določeno politično stranko, a ji članarine ni potrebno plačevati. Na nekoliko manj inkluziven postopek določanja kandidatov naletimo takrat, ko je določanje le-teh zagotovljeno izključno članom stranke, vendar pod

pogojem, da plačujejo članarino, da so aktivni člani in da so člani politične stranke daljše časovno obdobje. Prav tako obstaja tudi možnost izbiranja kandidatov s strani »izbranih strankarskih agencij«. Nekateri med njimi so bolj inkluzivni, sestavljeni iz delegatov, ki jih izberejo člani stranke, medtem ko so druge bolj ekskluzivne, saj poleg izbranih delegatov vsebujejo tudi njihove predstavnike. Kandidate lahko poleg omenjenih določajo tudi »neizbrane strankarske agencije«, med katere prištevamo *ad hoc* ustanovljene komiteje. Ne nazadnje pa lahko kandidate izbere ustanovitelj ali vodja politične stranke, kar je pravzaprav najbolj ekskluzivno imenovanje kandidatov (ibid., 301–303).

V praksi politične stranke velikokrat uporabljajo večstopenjski postopek izbiranja kandidatov, kjer na različnih stopnjah procesa vključijo različne selektorje (Rahat in Hazan 2001, 303). Kljub inkluzivnosti selektorjev v začetnih fazah selekcioniranja je končna odločitev zaradi sprejemanja odločitve na nacionalni ravni (na primer predsednik stranke, sveti ipd.) vedno ekskluzivna. Pri tem je vredno izpostaviti, da ekskluzivni selektorji lažje uravnotežijo predstavništvo spolov, ker imajo strankarske oligarhije ali agencije za izbiranje kandidatov na voljo možnost, da za določene družbene skupine (tudi ženske) prihranijo nekaj mest ali pa jim predstavništvo zagotovijo tako, da inkluzivnim selektorjem omejijo izbiro kandidatov (Hazan in Rahat 2006a, 115).

4.1.3 Institucionalizacija postopka selekcije

K večjemu ali manjšemu številu ženskih kandidatur prispeva tudi institucionalizacija postopka izbiranja kandidatov. Institucionalizacija postopka se nanaša na (ne)obstoje pravil znotraj stranke, po katerih se ravnajo selektorji pri določanju kandidatov. Po mnenju Caula (1999, 81) prav stopnja formalizacije določa naravo omenjenega procesa. Tako je mogoče razlikovati med patronažnim in birokratičnim sistemom izbiranja kandidatov (Norris, 1996). Za birokratični sistem, ki temelji na pravnih načelih, velja, da so pravila natančno določena, jasna in standardizirana ter da so upoštevana ne glede na to, kdo je na položaju in kdo poseduje moč znotraj stranke. V nasprotju z birokratičnim sistemom pri patronažnem sistemu pravila niso jasna oziroma niso upoštevana, saj oblast temelji na tradicionalnem in karizmatičnem voditelju (Matland 2005, 95).

Kot ugotavlja Matland (2005, 96), je za ženske in za njihove zahteve po večjem predstavništvu bolj primeren birokratičen postopek izbiranja kandidatov. Pri tem izpostavlja, da birokratičen postopek ženskam zagotavlja predstavništvo z jasnimi določili (na primer s

kvotami). V primeru odsotnosti tovrstnih določil pa so ženskam na voljo tudi druga določila, ki jim omogočajo oblikovanje strategije za prodiranje v notranje kroge moči (ibid., 96). V visoko institucionaliziranih sistemih jasno določeni kriteriji ocenjevanja kandidatov izboljšujejo možnosti žensk tako, da strankarskim voditeljem otežujejo kršenje pravil in favoriziranje določenih kandidatov (Caul 1999, 81). Veliko manj je za ženske ugoden patronažni sistem. Zanj je namreč značilna šibka notranja organizacija in nejasna pravila določanja kandidatov. Poleg tega pa kandidate izbira elita, ki je sestavljena iz moških. Seveda, ponekod v elito vstopijo tudi ženske, a jih sistem zaradi svoje zaprtosti ne podpira v političnem delovanju (Matland in Montgomery 2003, 33).

4.1.4 Način izbiranja kandidatov

Poleg prej navedenih vplivov lahko politična stranka na število ženskih kandidatur vpliva tudi z načinom izbire kandidatov, i.e. ali stranka določa kandidate na podlagi sistema glasovanja ali na podlagi sistema določanja. Kot navajata (Rahat in Hazan 2001, 306) se pri sistemu glasovanja uvrstitev in položaj posameznika na kandidatni listi določa izključno z glasovi. Da bi prišlo do glasovanja o kandidatih je potrebno izpolnjevati dva pogoja, in sicer da kandidate določajo izključno volivci in da so rezultati glasovanja javno objavljeni. Ker so vsi kandidati izglasovani oziroma so določeni na podlagi seštevka posameznih glasov, nihče izmed selektorjev ne more spreminjati kandidatne liste (Rahat in Hazan 2001, 306). V kolikor omenjeni pogoji niso izpolnjeni, pride do sistema določanja kandidatov, pri katerem je moč izbiranja kandidatov v rokah majhne skupine. Kadar pa je telo za določanje kandidatov sestavljeno iz dveh ali več oseb, se z namenom javne objave rezultatov in legitimiziranja sprejete odločitve (tako v primeru izbire posameznega kandidata kot v primeru določanja kandidatne liste v celoti) velikokrat uporablja sistem glasovanja (Rahat 2008, 10).

Pri tem velja omeniti, da je postavljanje kandidatov na kandidatne liste s sistemom izbiranja lažje nadzorovati, i.e. spremljati, ali organi zagotavljajo uravnoteženost spolov pri določanju kandidatov in ali se organi odzivajo na zahteve po večjem predstavnstvu. Obratno je pri izglasovani listi kandidatov, kjer strankarski organi zaradi seštevka individualnih glasov ne morejo nadzirati sestave kandidatne liste (Rahat in Hazan 2001, 306). Res je, da sistem glasovanja slovi po večji demokratičnosti, vendar glasovanje samo po sebi strankam ne dopušča uporabe predstavnških mehanizmov in jim s tem posledično onemogoča zagotavljanje minimalnega ali uravnoteženega predstavnstva (Rahat 2008, 10).

4.1.6 Ženske frakcije in odbori

Številu žensk na kandidatnih listah med drugim pogojujejo tudi ženske frakcije, odbori in sekcije. Gre za organizirane ženske skupine znotraj politične stranke, ki se zavzemajo za pravice žensk. Po mnenju Caula (2010, 106) pritiske po večjem predstavnštvu žensk spodbudi že vstop žensk na najnižjo raven politične stranke. Take lobi skupine ženskam omogočajo pridobivanje izkušenj in moči, kar jih naredi kot kandidatke bolj relevantne. Hkrati pa tovrstne skupine skozi ustvarjanje prepoznavnosti in legitimnosti izboljšujejo kompetentnost žensk ter skrbijo, da selektorji med svoje kandidatke uvrstijo čim več žensk (ibid., 106). Vendar pa se, kot ugotavlja Matland (2004, 8), zahtevam žensk po večjem predstavnštvu še vedno ni ustreglo, kljub temu da znotraj stranke opravijo največ administrativnih nalog.

4.1.7 Ideologija politične stranke

Vsekakor je kot vpliv na število ženskih kandidatur treba izpostaviti ideologijo politične stranke. Za Selingerja (1976, 14) je ideologija nabor idej, s katerimi ljudje zastavljamo, pojasnjujemo in utemeljujemo organizirana družbena dejanja, ne glede na to, kakšni so cilji in ukrepi za ohranitev, spremembo, izkoreninjenje ali obnovo določenega družbenega reda. Ideologija kot taka vsebuje ideje, odnos, prepričanja in stališča znotraj neke skupine. Gre torej za sistem idej, ki se nanaša na določeno skupino, razred, gibanje znotraj širše družbe ali na določeno družbo v celoti. Sam koncept ideologije zajema ideje o družbenem svetu in človeku, natančneje, o njegovi naravi ter o njegovem mestu na svetu in v družbi (Hamilton 1987, 20–36).

V skupino glavnih ideologij med drugim prištevamo tudi konservatizem in liberalizem. Delovanje obeh ideologij temelji na »sebstvu«, zato omenjeni ideologiji, da bi lahko pojasnili vlogo državljana na svetu, obravnavata tega kot univerzum (Alexander 2015, 983). Tako se na primer liberalizem zavzema za politični racionalizem, svobodo in individualizem ter nasprotuje avtokraciji, konservatizmu in tradiciji na splošno (Dunn 1993, 33). Nasprotno je značilno za konservatizem, ki v osnovi podpira red, avtoriteto, skupnost ter močno obsoja individualizem in egalitarizem (Richardson 2001, 18). Za slednjo je torej bistveno, da nasprotujejo spremembam v svetu, ker po mnenju konservativcev nobena sprememba ne vodi na bolje (Stove 2003, 171), zato lahko rečemo, da je pogled konservativcev usmerjen v

preteklost in ne v prihodnost, oziroma nekoliko drugače, je usmerjen v tradicijo in v nasprotovanje osvoboditvi človeka od tradicije (Alexander 2015, 990).

V vsakdanji rabi se za pojma konservatizem in liberalizem velikokrat uporabljata sinonima »desnica« in »levica«. Bobbio (1995, 33) poudarja, da sta pojma »desnica« in »levica« nasprotna pojma, saj opisujeta soočanje različnih ideologij in nazorskih usmeritev. Hkrati za pojma velja, da sta protislovna izraza, ki ideologiji opisujeta na konflikten način in se zato medsebojno izključujeta. Za ideologiji je potemtakem značilno razlikovanje v ideološki misli, političnih programih ter idejah in interesih (ibid., 33). Izpostaviti je treba, da je ključna točka diferenciacije med ideologijama tradicija, ki ima pri opredeljevanju konservatizma glavno vlogo, medtem ko je pri opredeljevanju liberalizma ključen koncept emancipacije. Tako je razlikovanje med politično desnico in levico s pomočjo različnih meril mogoče opraviti na podlagi tradicije, pri čemer je najpogostejše merilo za njuno razlikovanje odnos do enakosti (ibid., 73–86). Zanimivo je, da ko govorimo o enakosti, naletimo tudi na spolno enakost, kjer se pogosto pojavlja tudi vprašanje spolne enakosti žensk v politiki, ki ga nikakor ne smemo zanemariti.

4.2 Vpliv ideologije politične stranke na selekcijo žensk

V nadaljevanju besedila si pogledjmo, kako lahko ideologija politične stranke vpliva na število ženskih kandidatur. Paxtonova in Hughesova (2007, 107) menita, da so politične filozofije skozi zgodovino oblikovale ideje o ženski naravi in njihovem položaju v svetu. Ideologije, ki so nasprotovale politični participacije žensk, so ustvarile ključne omejitve za njihovo participacijo še za vrsto let v prihodnost. Že v času Aristotela, Jeana-Jacquesa Rousseauja, Thomasa Hobbsa, Avicenna in Johna Locka se je izključenost žensk iz politike opravičevala na podlagi njihove neracionalne narave (Paxton in Kunovich 2003, 91). Poleg tega se je omejevanje žensk v politiki pojasnjevalo tudi s pomočjo religije. Paxtonova in Hughesova (2007, 107) navajata, da je religija v državah ena izmed temeljnih kulturnih elementov. Predpostavke, kot so podrejenost žensk moškim ter dolžnost žensk, da skrbijo za dom, izhajajo ravno iz religije in so bile dolga časa podlaga za izločanje ženske iz družbenega in političnega življenja povsod po svetu (ibid., 107–108). Tako je na primer za države, kjer prevladuje katoliško ali muslimansko prebivalstvo, značilna konservativna ideologija, ki močno pogojuje nizki delež ženskega predstavnštva (Paxton in Kunovich 2003, 92). V omenjenih državah je delež ženskega predstavnštva ostal nespremenjen tudi po pridobitvi

volilne pravice žensk, saj ideološka usmeritev strank ženske še naprej omejuje skozi proces selekcije kandidatov (Kunovich in Paxton 2005, 518).

Desne politične stranke, ki imajo tradicionalen pogled na vodenje, vidijo ženske v političnem ozadju (Matland in Montgomery 2003, 34). Milica Gaber Antić (2003, 134) navaja, da imajo desno usmerjene stranke (ljudske, krščanske, podjetniške ipd.) v javni sferi ženske zaposlene le za pomoč moškim kolegom in za organizacijo dobrodelnih akcij. Po mnenju desnih strank naj bi bilo njihovo mesto v privatni sferi, zato same ne podpirajo ukrepov, ki spodbujajo vstop žensk v politiko. Ker tovrstne stranke ne preferirajo ženskih kandidatk (Lovenduski in Norris 1993, 320) in ker poudarjajo tradicionalno vlogo žensk, jih tudi v manjši meri izberejo za svoje kandidatke (Rule 1987, 479).

Povsem drugačen pogled imajo na udejstvovanje žensk v politiki leve politične stranke. Caul (1999, 81) povzema, da leve stranke za razliko od desnih strank podpirajo ženske kandidature, ker zagovarjajo egalitarne⁴ ideologije. Po mnenju Antićeve (2000, 134) so stranke v sredini in levo od nje, i.e. liberalne, socialistične, demokratske in zelene stranke, bolj naklonjene vstopanju žensk v politiko. Leve stranke imajo namreč ženske v politiki za enakovredne sodelavke moškim. Razlog za njihovo naklonjenost ženskam in za ustvarjanje boljših pogojev žensk v boju za oblast se nahaja v zgodovinskem soočanju levih strank z depriviligiranim položajem v družbi (Matland in Montgomery 2003, 24). Od tod torej izhaja potreba levih strank po podpori skupin (tudi žensk), ki so tradicionalno izključene iz krogov moči (Matland in Studlar 1996, 27). Ker so novi interesi (vključno z ženskimi interesi) »naravna pomanjkljivost«⁴ najbolj tradicionalnih ideoloških strank, lahko pričakujemo, da se bodo ženskam prijazne stranke zavzemale za večjo spolno enakost (Antić 2003, 283) in da bodo imele na kandidatnih listah več žensk (Matland 1993).

4.2.1 Odnos političnih strank do žensk

Kot je iz zgornjega besedila razvidno, se stranke v odnosu do žensk razlikujejo. Tako imamo na eni strani desne oziroma konservativne stranke, ki ne podpirajo sodelovanja žensk v politiki in na kandidatne liste ženske postavljajo v manjši meri, medtem ko imamo na drugi strani leve oziroma liberalne politične stranke, ki podpirajo politično udejstvovanje žensk, zato naj bi imele v primerjavi z desnimi političnimi strankami več žensk na kandidatnih listah. Ali imajo stranke bodisi konservativen bodisi liberalen odnos do žensk, je mogoče ugotoviti

---

⁴ Politične ideologije, ki poudarjajo enakost i.e enakost vseh posameznikov, ki so ne glede na spol, raso, vero in družbeni status obravnavani enako.

skozi: temeljne dokumente političnih strank, opredelitev strank do vprašanja enakosti spolov in spolnih kvot ter opredelitev strank do položaja žensk v družbi (izobraževanju, zaposlovanju in politiki).

4.2.1.1 Temeljni dokumenti političnih strank

Najprej si oglejmo, kako je odnos strank do žensk mogoče ugotoviti skozi temeljne dokumente političnih strank. Murrayeva (2015, 125) poudarja, da politične stranke v osnovi stremijo k svojemu obstoju in zmagi na volitvah, a so kljub temu po naravi programske, saj imajo svoja temeljna prepričanja o ureditvi sveta. Torej imajo stranke kljub potrebam in ambicijam, da preživijo na volitvah, svoje ideale in vizijo sveta, ki jih predstavljajo volivcem, da bi jih bili le-ti zmožni ločiti od drugih strank. Volivci potemtakem skozi volilne programe ali ocenjujejo stranke ali se z njimi poistovetijo, zato je potrebno izpostaviti, da volivci na volitvah ne izbirajo samo posameznikov, ki jih bodo vodili, ampak izbirajo tudi programe in vizijo sveta. Omenjena avtorica pri tem dodaja, da je vizija sestavljena iz idej o družbeni organiziranosti ter vlogi države in državljana, pri čemer je odnos strank do žensk del ideologije politične stranke znotraj večjega diskurza o enakosti (ibid., 125–126). Kot pravi Antičeva (1999, 9), pa lahko prav odnos strank do določenega političnega področja opazujemo skozi ključne strankarske dokumente (strankarske programe in statute).

4.2.1.2 Enakost spolov in spolne kvote

Omenili smo že, da je vpliv ideološke usmerjenosti stranke na število ženskih kandidatur med drugim mogoče določiti tudi s pomočjo vprašanja enakopravnosti spolov in spolnih kvot. Murrayeva (2007, 577) meni, da je podpiranje spolne enakopravnosti značilna za politične stranke, katerih ideologija se zavzema za spolno enakost. Tako naj bi veljalo, da bolj kot je za ideologijo stranke pomembna spolna enakost, večje so možnosti, da enakopravnost spolov postane prioriteta stranke, posledično pa se bo stranka zavzemala tudi za učinkovito implementacijo enakopravnosti. Seveda pa lahko po drugi strani ideološka usmerjenost nagnjenost k enakopravnosti spolov tudi zavira (ibid., 577).

Nad samim uvajanjem enakopravnosti naj bi bile po mnenju Murrayeve (2007, 557) leve stranke bolj navdušene, saj je za desne stranke vmešavanje države v doseganje enakopravnosti nič drugega kot prisiljevanje v enakopravnost. Po njihovem mnenju bi morale državljanstvo temeljiti na spolu, poleg tega bi morale ženske doseči izvoljivost na podlagi zaslug in ne na

podlagi zasledovanja kvot. A če stranke ne podpirajo zakonsko urejene enakopravnosti, to še ne pomeni, da ne podpirajo spolne enakosti. Dejstvo je, da tovrstne stranke ne želijo dosežati enakopravnosti spolov s kvotami ali pa jim spolna problematika ni tako pomembna. Sklenemo lahko, da je ideološka usmeritev tista, ki desnim strankam preprečuje prakticiranje enakopravnosti spolov in reševanje ženskega podpredstavnštva s kvotami (Murray 2007, 577).

4.2.1.3 Položaj žensk v izobraževanju, zaposlovanju in politiki

Ne nazadnje je odnos strank do žensk v izobraževanju, zaposlovanju in politiki ter vpliv ideologije na uvrščanje žensk na kandidatne liste mogoče opredeliti s pomočjo članka *Woman`s political representation: The importance of ideology*. Avtorici članka, Pamela Paxton in Sheri Kunovich, sta odnos strank do žensk ugotavljali s pomočjo značilnosti spolne ideologije. Po Amy Kroska (2007, 1867) je spolna ideologija odnos, ki se nanaša na pravice in dolžnosti obeh spolov – nasploh in na specifičnem področju (družini, gospodarstvu in politiki). Pri tem so konstrukti spolne ideologije enodimenzionalni in obsegajo tradicionalne, konservativne, antifeministične in na drugi strani egalitarne, liberalne ali feministične konstrukte. Tradicionalne spolne ideologije, na primer na področju družine, vidijo moške kot »prinašalce« družinskega denarja, medtem ko imajo ženske za skrbnice in gospodinje. Obratno velja za egalitarne ideologije, ki nasprotujejo konservativnim trditvam in zagovarjajo delitev družinskih obveznosti. Potemtakem vidimo, da spolna ideologija variira od konservativnega do liberalnega odnosa, hkrati pa je povezana tudi s političnim predstavništvom žensk, saj avtorici omenjenega članka ugotavljata, da ima konservativna spolna ideologija negativen vpliv na število žensk v zakonodajni veji oblasti (ibid., 1868).

Tako bomo pri opredeljevanju odnosa do žensk sedmih slovenskih etabliranih strank izhajali iz zgoraj navedenega članka, v katerem avtorici pri ugotavljanju odnosa od žensk uporabita Svetovno raziskavo vrednot, kajti prav ta vsebuje vprašanja o položaju žensk v izobraževanju, zaposlovanje in politiki. Avtorici sta namreč mnenja, da je z določenimi vprašanji mogoče izmeriti spolno ideologijo političnih strank, pri čemer lahko ideološko spremenljivko opredelimo na podlagi šestih vprašanj, ki se nanašajo na odnos do spola, in sicer (Paxton in Kunovich 2003, 93):

1. Moški so boljši vodje kot ženske.
2. Pridobitev univerzitetne izobrazbe je za moške pomembnejša kot za ženske.

3. V primeru prostega delovnega mesta ima moški več pravic, da ga zasede, kot ženska.
4. Da bi bila ženska izpopolnjena, potrebuje otroka.
5. Če bi načrtovali otroka, bi raje videli, da je moškega ali ženskega spola?
6. Če ženska zasluži več kot moški, bo prišlo do težav v razmerju (Paxton in Kunovich 2003, 96).

5 EMPIRIČNI DEL

5.1 Analiza odnosa do žensk skozi temeljne dokumente strank

Kot smo že omenili, je ideologijo politične stranke in odnos stranke do neke problematike mogoče ugotoviti s pomočjo temeljnih dokumentov stranke, i.e. političnega in volilnega programa ter statuta. Tako z namenom ugotavljanja bodisi konservativnega bodisi liberalnega odnosa političnih strank do žensk sledi v prvem delu empiričnega dela analiza javno dostopnih dokumentov izbranih političnih strank.

5.1.1 Slovenska nacionalna stranka

Pregled političnega programa desne stranke kaže na to, da se stranka ne zavzema za izboljšanje položaja žensk v politiki. V statutu SNS je sicer navedeno, da so načini zagotavljanja enakih možnosti obeh spolov pri določanju kandidatov opredeljeni v posebnem pravilniku (SNS 2016c, 48–40. člen), vendar je kljub temu strankino nenaklonjenost do žensk v politiki mogoče zaznati v 13. poglavju političnega programa (Liberalen odnos do žensk in verskega prepričanja), kajti v stranki pravijo: »Kljub deklarirani enakopravnosti spolov si bomo prizadevali, da bodo imele ženske v okviru družine mnogo več časa za razvoj družine, predvsem pa za razvoj in vzgojo otrok« (SNS 2016c, 13. poglavje). Potemtakem lahko sklepamo, da ima stranka, predvsem zaradi prelaganja družinskih obveznosti na ženske, konservativen in tradicionalen pogled na ženske v politiki.

5.1.2 Slovenska demokratska stranka

Politična stranka, ki jo na ideološkem kontinuumu uvrščamo med desne stranke, v političnih programih od leta 1992 do leta 2014 ženskam ne namenja pozornosti, v aktualnem političnem programu pa se stranka do žensk opredeli v eni povedi, pri čemer izpostavlja, da se SDS zavzema za uravnoteženost zastopanja obeh spolov tako v političnem kot v družbenem delovanju (SDS 2015a, 49. točka). Podobno je tudi pri volilnih programih stranke z izjemo volilnega programa za mandatno obdobje 2000–2004, kjer v sklopu socialne politike stranka omeni, da bo z družinsko, socialno in delavsko zakonodajo poskušala zagotoviti enakopravno sodelovanje žensk na vseh področjih javnega življenja (SDS 2000, 4. točka). Poleg tega ima stranka v statutu navedeno: »Na predlogu seznama kandidatov SDS mora biti zagotovljena enakopravna zastopnost obeh spolov v razmerju, ki ga določa zakon« (SDS 2015b, 22. člen).

Kot lahko vidimo, ima SDS za razliko od SNS veliko bolj liberalen odnos do udejstvovanja žensk v politiki, saj v dokumentih ne poudarja tradicionalnih vlog žensk, temveč se zaveda podzastopanosti žensk v javnem življenju in se zavzema za uravnoteženo delovanje spolov v politiki, ki jo sama namerava doseči z različnimi mehanizmi.

5.1.3 Nova Slovenija – krščanski demokrati

Tudi Nova Slovenija, stranka, ki jo prištevamo k desnim strankam, že v načelih temeljnega programa navaja: »... Prizadevali si bomo odpraviti vse oblike neenakopravnosti, s katerimi se ženske srečujejo v družini, na delovnem mestu, v politiki in na drugih področjih« (NSi 2009, 2. poglavje). Zavzemanja za ženske ni mogoče zaslediti v dostopnem volilnem programu, jih pa stranka, tako kot SNS in SDS, znova omeni le v statutu. Pri tem izpostavi, da morajo pravila za kandidiranje tako na državni kot na lokalni ravni in na drugih volitvah zagotoviti enake možnosti obeh spolov (NSi 2015, 68. člen). Ker se stranka v političnem programu zavzema za odpravo ovir, s katerimi se ženske srečujejo na raznih področjih, ne moremo trditi, da ima konservativen odnos do žensk. Videti je, da je NSi pozitivno naravnana k ženskam oziroma da ima liberalen odnos do sodelovanja žensk v politiki, vendar kako in na kakšen način bi stranka povečala predstavništvo žensk, sodeč po temeljnih dokumentih, ni mogoče ugotoviti.

5.1.4 Slovenska ljudska stranka

Desno usmerjena Slovenska ljudska stranka ima v političnem programu, natančneje v poglavju družina in demografske spremembe, zapisano:

»Trudili se bomo za odpravljanje omejitev, ki ženski zaradi njene edinstvene vloge matere ovirajo poklicni razvoj ali aktivnejše sodelovanje v družbenem življenju, predvsem politiki /.../ Verjamemo, da enakopravna zastopanost žensk in moških v politiki ter na vodilnih mestih v družbi zagotavlja sprejemanje bolj celovitih in kakovostnih rešitev« (SLS 2015a).

SLS ženske znova omeni v statutu, kjer je zapisano, da je pri določanju kandidatov treba zagotoviti enake možnosti obeh spolov (SLS 2015b, 74. člen). Kljub zametkom konservatizma v političnem programu, vidnih skozi besedno zvezo »edinstvena vloga matere«, ne moremo trditi, da ima stranka tradicionalne pogled na ženske, saj se v SLS

zavedajo potrebe po odpravljanju ovir ter izboljševanju sodelovanja žensk z namenom sprejemanja boljših rešitev, zato lahko sklenemo, da ima Slovenska ljudska stranka bolj liberalen kot konservativen odnos do politične participacije žensk.

5.1.5 Liberalna demokracije Slovenije

V LDS programu z imenom Skupaj spreminjamo Slovenijo je mogoče videti, da je enakost spolov ena izmed vrednot stranke (LDS 2004). Strankino pozitivno naravnost do žensk je mogoče zaslediti tudi v statutu politične stranke. V omenjenem dokumentu je navedeno, da noben spol ne sme biti zastopan z manj kot tretjino pri voljenih in imenovanih članicah/članih v individualnih in kolektivnih organih na ravni državne organizacije. Prav tako morata biti na kandidatnih listah za volitve državnega zbora v vseh enotah skupno oba spola zastopana z najmanj četrtno članic oziroma članov. Ne nazadnje je v vsakem nadaljnjem mandatnem obdobju, z namenom doseganja najmanj 40 % zastopanosti vsakega spola, potrebno povečati delež vsakega spola za dodatne 3 % (LDS 2013, 15. člen). Vidimo torej, da ima Liberalna demokracija Slovenije kot predstavnica levih strank dejansko liberalen odnos do žensk v politiki in da je ženskam prijazna stranka predvsem zaradi njenih vrednot, notranjih kvot in poskusov doseganja najmanj 40 % zastopanja vsakega spola.

5.1.6 Demokratična stranka upokojencev Slovenije

Demokratična stranka upokojencev Slovenije, leva politična stranka, v osmem poglavju političnega programa (Enake možnosti žensk in moških v politiki in družbi) ženskam in spolni enakosti nameni kar nekaj pozornosti. Stranka DeSUS izpostavlja, da prihaja do velikih razlik med normativnim in dejanskim položajem žensk, zaradi česar bodo v stranki izvajali aktivnosti, s katerimi bodo promovirali tiste ženske, ki so pripravljene sprejeti odgovorne funkcije političnega odločanja (na primer kandidirati za svetnice v občinskih svetih in za poslanke v parlamentu). Hkrati navajajo tudi, da bodo v stranki vodili aktivnosti za uresničevanje zakonsko določene zastopanosti žensk na vseh nivojih, uresničevali napotila direktiv Evropske unije in zakonodaje s tega področja ter krepili ženske sekcije in jih v večji meri vključili v delo organov stranke (DeSUS 2009). V statutu stranke je navedeno, da so kandidacijski organi stranke pri kandidiranju dolžni upoštevati kriterij ustreznosti zastopanosti kandidatov obeh spolov. To načelo naj bi zagotavljalo dosledno spoštovanje predpisov, ki v Republiki Sloveniji določajo postopke kandidiranja za posamezne volitve (DeSUS 2011, 53. člen). Po vsem tem lahko povzamemo, da se liberalno-ideološka

usmerjenost politične stranke kaže tudi v odnosu do žensk v politiki. Sama naklonjenost stranke do žensk je razvidna že iz širokega sklopa aktivnosti, ki so namenjene izboljševanju položaja žensk.

5.1.7 Socialni demokrati

Stranka, ki jo prav tako prištevamo k levim političnim strankam, v političnem programu (v poglavju z imenom Enakost) poudarja, da je za stranko v prvi vrsti pomembna enakost možnosti za vse in da mora biti politika enakih možnosti sestavina vseh vladnih politik in politične kulture. Pri tem poudarjajo, da pri enakosti ne izhajajo in naravne enakosti, temveč iz družbeno in politično povzročene neenakosti, zato si v stranki prizadevajo za družbeno in politično enako obravnavanje vseh posameznikov. SD menijo, da je z vsemi mehanizmi potrebno izravnati politične in družbene razlike, ki so nastale zaradi tržne delitve dela in monopolov politične moči, saj je odpravljanje neenakosti najboljša politika za vzpostavljanje varnosti na svetu, v družbi in na lokalni ravni (SD 2013a). Da je za stranko sodelovanje žensk v politiki izjemno pomembno, kaže poved: »Socialni demokrati posebej poudarjamo pomen politike enakosti spolov, predvsem na trgu dela, v družini, politiki in v javnem življenju« (SD 2013a). Socialni demokrati zagotavljajo, da bodo s svojim delovanjem uveljavljali načela in cilje paritetne demokracije, ki zavestno ustvarja pogoje za enake možnosti sodelovanja v politiki obeh spolov (SD 2013b, 1. člen). Poleg tega v stranki z namenom zagotavljanja enakih možnosti in ustvarjanja boljših pogojev za ženske deluje tudi Ženski forum (SD 2013b, 22. člen). Za samo izbiranju kandidatov je v statutu stranke določeno, da morajo kandidatne liste za volitve v Državni zbor in za volitve Evropskega parlamenta zagotoviti najmanj 40 % zastopanost enega spola (SD 2013b, 63. člen). Kot vidimo, je liberalen odnos do žensk pri Socialnih demokratih močno zasidran. Stranka namreč vedno znova izpostavlja enakost spolov, pomembnost enakih možnosti v politiki in uporabo mehanizmov za ustvarjanje pogojev.

5.1.8 Primerjava odnosa do žensk izbranih političnih strank

Po analizi temeljnih dokumentov desnih in levih političnih strank lahko sklenemo, da imajo vse stranke, z izjemo Slovenske nacionalne stranke, bolj ali manj liberalen odnos do spolne enakosti in žensk v politik. V primerjavi s Slovensko nacionalno stranko, ki poudarja materinsko vlogo žensk, se ostale stranke, tako desne kot leve, zavedajo pomembnosti enakosti spolov in podzastopanosti žensk v politiki. Pri tem je vredno izpostaviti, da se desne

stranke, kot so Slovenska demokratska stranka, Nova Slovenija in Slovenska ljudska stranka, v dokumentih samo opredelijo do žensk v politiki in jim izrazijo podporo pri izboljševanju položaja žensk v politiki in družbi na sploh. Tovrstnim strankam je skupno, da se pri izbiranju ženskih kandidatk ravna le po zakonsko predpisanih določilih, saj iz analiziranih dokumentov ni mogoče razbrati, da bi stranke izvajale kakršne koli ukrepe in aktivnosti, ki bi vodile v večje število ženskih kandidatur. Leve stranke se od desnih razlikujejo po tem, da v političnih programih ne izkazujejo samo svoje pozitivne naravnosti do žensk, temveč obsežno tudi pojasnjujejo, kako stranke dosegajo aktivnejše sodelovanje žensk v politiki. Prav tako se od desno orientiranih strank razlikujejo po notranjih kvotah. Za primer lahko vzamemo stranki SD in LDS, pri čemer je za Socialne demokrate značilno zagotavljanje 40 % zastopanosti obeh spolov pri določanju kandidatov, medtem ko Liberalna demokracija Slovenije z namenom doseganja najmanj 40 % zastopanosti obeh spolov pri vsakem naslednjem mandatu poveča delež obeh spolov za dodatne 3 %.

5.3 Stranke o uravnoteženosti spolov v politiki in spolnih kvotah

V drugem delu empirije so nas nadalje zanimala tudi stališča političnih strank do enakosti spolov in do uporabe sistema zadrge ter spolnih kvot, s pomočjo katerih smo dodatno opredelili vpliv ideologije na postavljanje žensk na kandidatne liste. Kot smo izvedeli iz teorije, lahko ideološka usmerjenost stranke zavira ali spodbuja zavzemanje za enakost spolov in uporabo kvot, pri čemer velja, da desne stranke v manjši meri podpirajo enakopravnost spolov in uravnoteženje spolov v politiki z uporabo kvot, medtem ko leve stranke z namenom doseganja politične uravnoteženosti spolov podpirajo spolno enakost in uporabo kvot.

Najprej si oglejmo stališča desnih strank do uravnoteženosti spolov in uporabe kvot. Slovenska nacionalna stranka poudarja:

Uravnoteževanje po principu spola je nesmiselno, saj mora biti v prvi vrsti potrebna kvaliteta; v kolikor je ženska sposobnejša od moškega, naj zasede ustrezno mesto, ne glede na to, kakšen je odstotek zasedenosti po posameznem spolu /.../ Izenačevanje in uravnoteževanje je nek bedast evropski izum, ki ne vodi nikamor, ampak želi povsod nekakšno »kvazi« pravičnost. Narava tega ne pozna, to je izum neizobraženih humanistov (SNS 2016, 16. april).

Podobno mnenje ima stranka tudi o uporabi kvot, kjer izpostavlja, da: »V stranki dosledno upoštevamo princip kvalitete, zagotavljanje kvot na silo je neumnost« (SNS 2016, 16. april). Na vprašanje ali bi v stranki, v kolikor kvote ne bi bile normativno določene, uporabljali sistem zadrge in spolne kvote, SNS odgovarja: »Niti eden niti drug, oboje vodi k uravnalovki, ki jo vodstvene strukture želijo, da se na ta način kažejo demokratične, kvalitete pa ni« (SNS 2016, 16. april). Podobnega mišljenja kot SNS je tudi Slovenska demokratska stranka. SDS sicer trdi, da se trudi ohraniti enakopravnost spolov (SDS 2016, 17. junij), vendar se njena podobnost s SNS kaže v stališčih do uporabe kvot in drugih mehanizmov, saj Slovenska demokratska stranka pravi: »Glede na to, da nismo največji podporniki kvot, saj so le te same po sebi diskriminatorne, najbrž ne bi uporabljali specifičnih mehanizmov za zagotavljanje večjega deleža žensk na kandidatnih listah, vsekakor pa bi bile le-te odprte tako za moške kot za ženske, torej bi kompetence igrale večjo vlogo kot sam spol« (SDS 2016, 17. junij). Strankin odpor do kvot se je prav tako pokazal tudi pri vprašanju uporabe sistema zadrge in spolne kvote. V SDS poudarjajo: »... v SDS-u si želimo in spodbujamo večji delež žensk v politiki, vendar se nam uporaba mehanizmov ne zdi primeren način, saj vzpostavljajo prisilno vključevanje žensk na kandidatne liste« (SDS 2016, 17. junij). Od SNS in SDS se nekoliko razlikuje Nova Slovenija, ki podpira tako uravnoveženost spolov kot uporabo kvot. Pri tem stranka izpostavlja, da se naravnost NSi do uravnoveženosti spolov v politiki jasno izkazuje v njihovem vsakdanjem delovanju, i.e. v dveh izvoljenih poslankah v Državnem zboru RS in v predsednici Nove Slovenije, Ljudmili Novak. Prav tako bi se NSi, če kvote ne bi bile zakonsko določene, vseeno zavzemala za aktivno sodelovanje žensk v političnem prostoru na lokalni ravni. To naj bi dokazovale številne občinske svetnice, ki so bile izvoljene na listi NSi (NSi 2016, 3. maj). Poleg Nove Slovenije uravnoveženost spolov in uporabo kvot podpira tudi Slovenska ljudska stranke. V SLS pravijo, da je to razvidno iz statuta stranke. V stranki so mnenja, da bi zaradi določitev 74. člena statuta uporabljali kvote, tudi če ne bi bile normativno določene. Stranki prav tako ni pomembno, ali se za zagotavljanje uravnoveženosti spolov uporablja sistem zadrge ali spolna kvota, bistveno jim ja namreč, da se uporabljajo mehanizmi, ki zagotavljajo uravnoveženost obeh spolov (SLS 2016, 1. junij).

Poglejmo si še mnenje levih političnih strank. Liberalna demokracija Slovenije poudarja, da podpirajo uravnoveženost spolov v politiki. Leta 2003 so v statutu zapisali določbo, ki zahteva, da mora biti spol zastopan najmanj tretjinsko v vseh organih stranke. Poleg tega je LDS spolne kvote uvedla tudi za kandidatne liste na lokalnih volitvah. Uvedena je bila vsaj 40 % kvota zastopanosti obeh spolov, vendar dikcija ni veljala takoj, ampak se je z leti

povečevala in polno veljavo dosegla na volitvah leta 2011. Hkrati so v LDS-u mnenja, da bi stranka, tudi v primeru da kvote niso določene, še vedno stremela k njihovi uporabi, in to predvsem zaradi izkušenj iz tujine, ki kažejo, da je to smiseln ukrep za zagotavljanje uravnoveženosti obeh spolov na kandidatnih listah. Vsekakor pa stranka meni, da sta oba mehanizma (sistem zadrge in spolne kvote) približno enako primerna za uravnoveževanje spolov v politiki in da sistem zadrge, po izvoljivosti, zagotavlja večjo uravnoveženost spolov v izvoljenih organih (LDS 2016, 11. maj). Levo usmerjena Demokratična stranka upokojujencev Slovenije poudarja, da je svojo nagnjenost k enakosti spolov izkazovala v prejšnjem mandatu, kjer so imeli 50 % žensk v poslanski skupini, in da jo še vedno izkazuje skozi trenutno poslansko skupino (11 poslancev in 4 poslanke). Glede same uporabe kvot so v stranki mnenja, da bi tudi v primeru odsotnosti normativne ureditve kvot stranka vseeno uporabljala tovrstne mehanizme, saj so jih uporabljali že pred uzakonitvijo. DeSUS prav tako pravi, da med sistemom zadrge in spolnimi kvotami ne vidijo posebne razlike. Za stranko je namreč pomembno, da so v organih stranke, funkcionarjih in kandidatnih listah zastopana oba spola, ker naj bi to naredilo stranko bolj »bogato« (DeSUS 2016, 9. maj). Ne nazadnje se za uravnoveženost spolov v politiki zavzemajo tudi Socialni demokrati. V stranki so mnenja, da je k uravnoveženosti spolov prispeval Ženski forum SD, ki je v letih svojega delovanja naredil veliko za ženske. Vendar pa Socialni demokrati poudarjajo, da to ni dovolj in da je za uravnoveženost spolov potrebno storiti veliko več, zato ministrica Anja Kopač Mrak pripravlja zakon, s katerim bi se zagotovile kvote v gospodarstvu. V stranki sicer nimajo notranjih kvot, vendar spodbujajo ženske, da v čim večji meri kandidirajo, hkrati pa pri tem upoštevajo zakonodajo in sistem zadrge pri kandidaturah, upoštevali pa bi jih, tudi če ne bi bile že normativno določene, saj to izvajajo že v postopkih evidentiranja, pri čemer spodbujajo tako moške kot ženske, da se odločijo za kandidate na različnih funkcijah. V omenjeni stranki kot mehanizme zagotavljanja večjega števila žensk na kandidatnih listah stranka uporablja Ženski forum, ki odpira različne teme in lobira v prid izbire ženskih kandidatk. Socialni demokrati prav tako izpostavljajo, da imata oba mehanizma (sistem zadrge in spolne kvote) pomanjkljivosti, ker tovrstna mehanizma ustvarjata občutek pritiska, ki ženske odvrča od kandidate, zato so mnenja, da je v Sloveniji potrebno nadgraditi trenutni sistem (SD 2016, 20. junij).

Če torej povzamemo odgovore političnih strank o uravnoveženosti spolov v politiki in uporabi kvot, vidimo, da uravnoveženju spolov in uporabi kvot pri določanju kandidatov med desnimi strankami najbolj nasprotuje Slovenska nacionalna stranka. Podobnega mišljenja je tudi

Slovenska demokratska stranka, ki sicer podpira uravnoteženost spolov v političnem delovanju, a nasprotuje uporabi kvot, saj te po njihovem mnenju predstavljajo prisilen mehanizem. V obeh strankah, tako SNS kot SDS, kvot, če ne bi bile normativno določene, ne bi uporabljali, ker naj bi bile te same po sebi diskriminatorne in ker pri določanju kandidatov stremijo h kakovosti. Za razliko od omenjenih strank Slovenska ljudska stranka in Nova Slovenija kljub svoji ideološki usmerjenosti podpirata in spodbujata uravnoteženost spolov v politiki ter uporabo kvot. Temu v prid govori dejstvo, da bi obe stranki uporabljali kvote, tudi če ne bi bile normativno določene. Po vsem tem lahko sklenemo, da imata SLS in NSi v resnici, tako kot leve stranke, liberalen odnos do politične participacije žensk. Pri slednjih se je namreč izkazalo, da se zavzemajo za uravnoteženost spolov v politiki in uporabi kvot, pri čemer so mehanizme za doseganje večjega deleža žensk na kandidatnih listah uporabljale že pred uzakonitvijo kvot. Sama nagnjenost Liberalne demokracije Slovenije, Demokratične stranke upokojencev Slovenije in Socialnih demokratov do žensk v politiki se kaže tudi pri izpostavljanju potrebe po večji stopnji ženskega predstavnštva, ki jo je po njihovem mnenju mogoče doseči bodisi z dodatnimi ukrepi bodisi s spremembo obstoječega sistema.

5.4 Analiza anketnega vprašalnika

Vpliv ideologije političnih strank na določanje kandidatov smo ugotavljali tudi v tretjem sklopu empiričnega dela, kjer smo s pomočjo petih vprašanj (izhajajoč in Svetovne raziskave vrednot)⁵ opredelili stališča strank do žensk v izobraževanju, zaposlovanju, politiki in družbi na sploh ter tako posledično določili konservativno/liberalno naravnost strank do žensk v politiki oziroma njihovo, glede na odgovore na specifična vprašanja, desno/levo orientiranost. Vprašanja (glej tabelo 5.1 v prilogi) so kodificirana tako, da višje kot je odgovor na lestvici od 1–4 (pri čemer je 1 *popolnoma se strinjamo* in 4 *popolnoma se ne strinjamo*), tem bolj pozitiven odnos do žensk ima politična stranka. Pri tipologizaciji političnih strank na ideološkem kontinuumu torej velja, da stranke, ki imajo razpon točk 10–14, spadajo med desne stranke, stranke s 15 doseženimi točkami so sredinske stranke, medtem ko stranke s 16–20 točkami pripisujemo levim strankam.

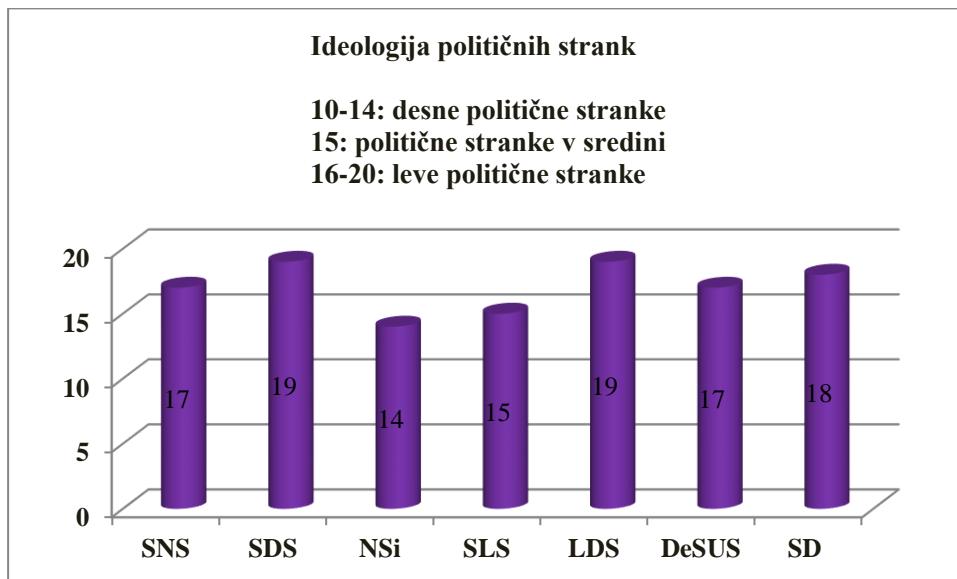
Iz grafa 5.1 je razviden seštevek odgovorov političnih strank (glej tabelo 5.1 v prilogi). Za Novo Slovenijo se je izkazalo, da ima konservativen odnos do žensk, zato smo jo uvrstili med

---

⁵Raziskava je bila opravljena s strani Interuniversity Consortium for Political and Social Research (ICPSR) v treh časovnih obdobjih, in sicer 1981–1983, 1981–1984 in 1990–1993. Svetovna raziskava vrednot omogoča čezmejno primerjavo vrednot in norm nanašajoč se na različne tematike ter zaznavanje sprememb vrednot po celem svetu. Omenjena raziskava je dostopna na: <http://faith-health.org/wordpress/wp-content/uploads/wvs.pdf>.

desne politične stranke. Nekoliko bolj liberalen odnos do ženskega spola ima Slovenska ljudska stranka, saj jo na podlagi njenih odgovorov pripisujemo k sredinskim političnim strankam. Pri ostalih strankah, tako desnih kot levih, se je izkazalo, da imajo vse bolj ali manj liberalen odnos do žensk na različnih področjih (izobraževanje, zaposlovanje, politika), zato smo jih uvrstili med leve politične stranke.

Graf 5.1: Opredelitev ideološke usmerjenosti strank na podlagi stališč do žensk

Vir: Lastna raziskava (2016).

Analiza odgovorov političnih strank je pokazala, da z izjemo Nove Slovenije, desne politične stranke nimajo konservativnega odnosa do žensk in da se pri stališčih, nanašajoč se na ženske in njihov položaj na omenjenih področjih, nagibajo k levim političnim strankam oziroma k stališčem LDS, DeSUS in SD.

Po vseh treh delih empirije lahko dobimo vpogled, kako desne in leve politične stranke vidijo ženske v politiki in družbi na sploh. Pri desno usmerjeni Slovenski nacionalni stranki pride konservativna ideologija do izraza predvsem zaradi poudarjanja materinske vloge žensk, nasprotovanja uravnoteženosti spolov v politiki in uporabi kvot. Res pa je, da je omenjena stranka nekoliko manj konservativna pri izobraževanju in zaposlovanju žensk. Tudi pri Slovenski demokratični stranki, torej desni stranki, je mogoče zaslediti konservativizem pri vprašanju žensk v politiki, saj stranka ne podpira kvot, ker naj bi bile te same po sebi diskriminatorne. Kljub temu je videti, da stranka spodbuja politično udejstvovanje žensk, vendar le, če si to same želijo. To potrjujejo tudi odgovori politične stranke na vprašanja o položaju žensk v izobraževanju in zaposlovanju, saj SDS med spoloma ne dela razlik. Za

desno usmerjeno stranko, Novo Slovenijo, je značilno, da poudarja potrebo po večjem številu žensk v politiki, podpira kvote in druge mehanizme, a se njena konservativna usmerjenost pokaže pri vprašanju materinskih vlog ter pravici žensk do izobraževanja in zaposlovanja, saj pri tem daje prednost moškim. Podobno je tudi pri Slovenski ljudski stranki, ki jasno podpira politično udejstvovanje žensk in uporabo kvot oziroma drugih mehanizmov za večjo zastopanost, vendar se tako kot NSi pri vlogi spolov, izobraževanju, zaposlovanju in političnih sposobnosti nagiba k moškemu spolu. Za razliko od desnih političnih strank, pri katerih smo v določeni meri prišli do nepričakovanih ugotovitev, se je pri levih strankah liberalna ideologija pokazala tudi v odnosu do žensk v politiki. Stranke imajo skladno z ideološko usmeritvijo pozitiven odnos do žensk tako v politiki kot na področju izobraževanja in zaposlovanja, zato je povsem razumljivo, da podpirajo uravnoteženje žensk v politiki, uporabo kvot in da si na različne načine prizadevajo dosežati večje število žensk na kandidatnih listah.

Za konec empiričnega dela preverimo še, ali ideologija političnih strank (desnih in levih) pride do izraza pri uvrščanju žensk na kandidatne liste za volitve v mestne svete v obdobju od leta 1994 do 2014.

5.5 Analiza kandidatnih list političnih strank na volitvah v mestne svete

5.5.1 Volitve v mestne svete leta 1994

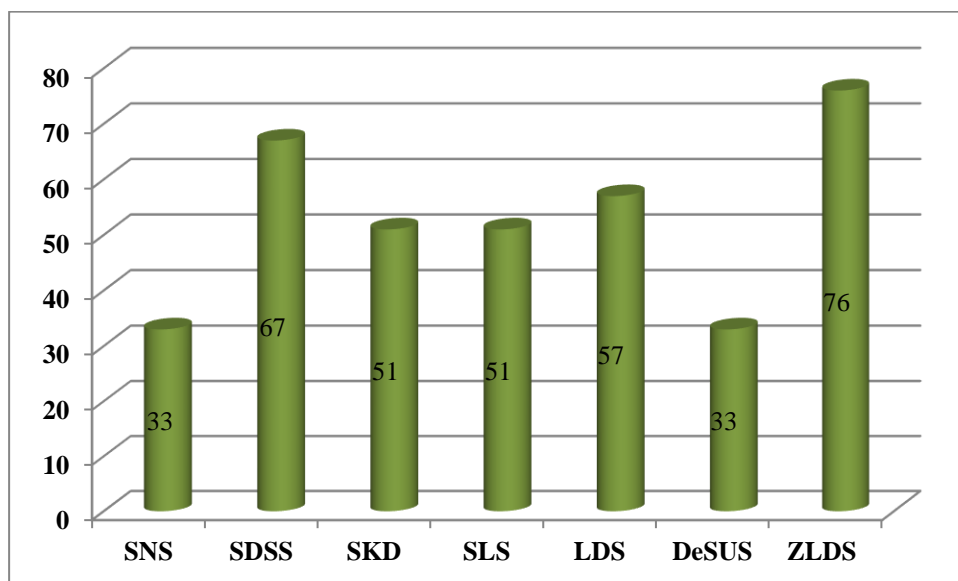
Na prvih analiziranih lokalnih volitvah leta 1994 so politične stranke skupaj predlagale 368 kandidat⁶ (glej tabelo 5.2 v prilogi). Kot je razvidno iz grafa 5.2 je bilo na kandidatnih listah Slovenske nacionalne stranke in Demokratične stranke upokojencev Slovenije⁷ najmanj žensk, i.e. 33 žensk. Nekoliko več, 51 žensk, so na kandidatne liste postavili tako Slovenski krščanski demokrati kot Slovenska ljudska stranka. Podobno število predlaganih kandidat⁶ za volitve v občinske svete je imela tudi Liberalna demokracija Slovenije. Med vsemi političnim strankam pa sta Socialdemokratska stranka Slovenije s 67 ženskimi kandidaturami in Združena lista socialnih demokratov s 76 ženskimi kandidaturami predlagali največ žensk.

---

⁶ V analizo niso vključene volitve v občinske svete v mestni občini Koper, saj podatkov s strani občine ni bilo mogoče pridobiti.

⁷ Za razliko od drugih strank sta imeli stranki manj vloženih kandidatnih list. Slovenska nacionalna stranka ni vložila kandidatne liste v mestni občini Velenje, Ptuj in Murska Sobota, medtem ko DeSUS ni vložila liste v mestnih občinah Kranj, Murska Sobota in Novo mesto.

Graf 5.2: Število kandidatk na volitvah v mestne svete leta 1994

Vir: Arhiv Republike Slovenije (1994).

Če med seboj primerjamo število izbranih žensk s strani desnih in levih političnih strank opazimo, da leve stranke nimajo več kandidatk na kandidatnih listah kot desne stranke, saj vidimo, da sta imeli desna stranka SNS in leva stranka DeSUS enako število kandidatk. Prav tako imata desno usmerjeni SKD⁸ in SLS skoraj enako število ženskih kandidatur kot levo usmerjena LDS. Tudi stranki SDSS⁹, ki jo prištevamo k desnim strankam, in ZLDS¹⁰, iz družine levih stranke, se med seboj razlikujeta le za slabih 10 kandidatk. Tako za volitve v mestne svete, ki so potekale leta 1994, ne moremo trditi, da so stranke na levi strani ideološkega kontinuuma na kandidatne liste postavile več žensk kot stranke na drugi strani kontinuuma.

5.5.2 Volitve v mestne svete leta 1998

Na naslednjih lokalnih volitvah leta 1998¹¹ se je na kandidatnih listah etabliranih političnih strank za mesto občinskih svetnic potegovalo skupaj 334 žensk.¹² Iz grafa 5.3 lahko vidimo, da je med vsemi strankami po številu žensk na kandidatnih listah odstopala Slovenska

⁸ Slovenski krščanski demokrati so bivša slovenska stranka. Po razpadu stranke je del članov 4. avgusta 2000 ustanovilo novo stranko z imenom Nova Slovenija – krščanski demokrati

⁹ SDSS (Socialdemokratska stranka Slovenije) je predhodno ime današnje Slovenske demokratske stranke.

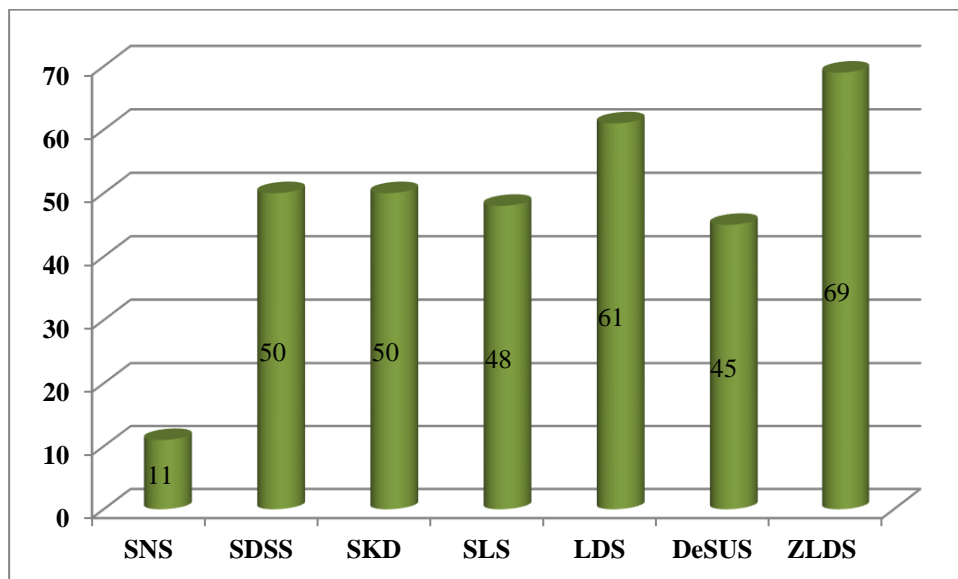
¹⁰ ZLSD (Združena lista socialnih demokratov) je predhodno ime današnjih Socialnih demokratov.

¹¹ Ker je prišlo v mestni občini Koper do ponovnih volitev leta 1999, smo upoštevali kandidatne liste političnih strank iz leta 1999 in ne iz 1998.

¹² Brez števila izbranih žensk za volitve v občinske svete v mestni občini Maribor in Velenje, saj kljub večkratnim pozivom občini nista posredovali kandidatnih list.

nacionalna stranka, ki je imela le enajst ženskih kandidatur¹³. V primerjavi z omenjeno stranko so imeli Socialdemokratska stranka Slovenije, Slovenski krščanski demokrati, Slovenska ljudska stranka in Demokratična stranka upokojujencev Slovenije približno štirikrat več žensk na kandidatnih listah (glej tabelo 5.3 v prilogi). Nekoliko več žensk je na kandidatne liste postavila Liberalna demokracija Slovenije, medtem ko je imela Združena lista socialnih demokratov znova največ kandidiranih žensk.

Graf 5.3: Število ženskih kandidatk na volitvah v mestne svete leta 1998

Vir: Arhiv Republike Slovenije (1998).

Tako leve politične stranke tudi tokrat niso imele več ženskih kandidatur od desno usmerjenih strank. Liberalna demokracija Slovenije in Združena lista socialnih demokratov sta sicer, za razliko od desno usmerjenih strank, izbrali več žensk, a je Demokratična stranka upokojujencev Slovenije na položaj občinskih svetnic predlagala manj žensk, kot so jih desne stranke (na primer Socialdemokratska stranka Slovenije, Slovenski krščanski demokrati in Slovenska ljudska stranka).

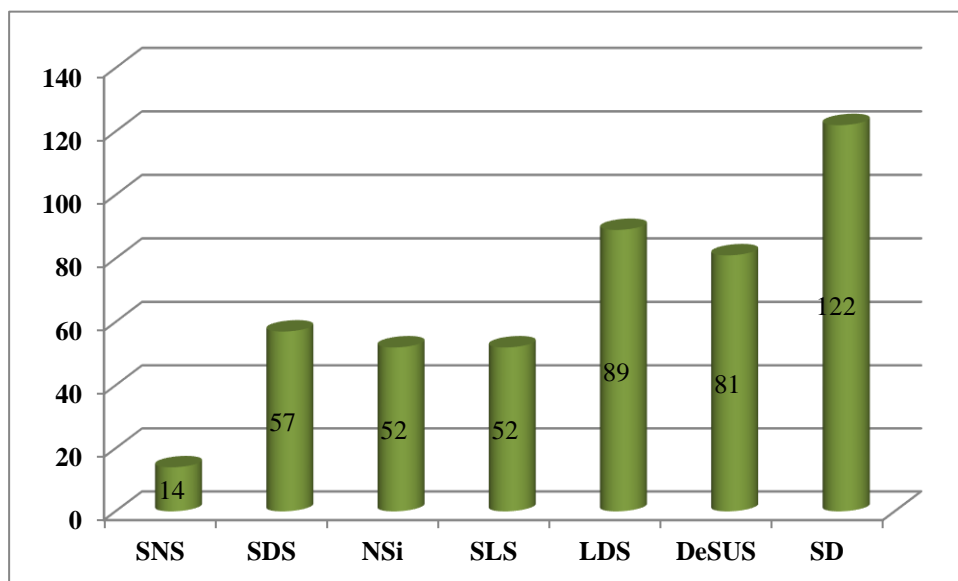
5.5.3 Volitve v mestne svete leta 2002

Kot je razvidno iz tabele 5.4 (v prilogi), je bilo leta 2002 s strani političnih strank za volitve v občinske svete v mestnih občinah izbranih 487 žensk. Iz spodnjega grafa 5.4 je razvidno, da je imela Slovenska nacionalna stranka na kandidatnih listah, tako kot na predhodnih volitvah,

¹³ Za razliko od drugih političnih strank Slovenska nacionalna stranka ni vložila kandidatnih list za volitve v občinske svete v mestnih občinah Koper, Murska Sobota in Nova Gorica.

najmanj kandidatki, in sicer samo 14. Tej sledi Slovenska ljudska stranka z 52 kandidatkami in Social demokratska stranka s 57 predlaganimi ženskami. 20 kandidatki več kot Slovenska ljudska stranka je imela Nova Slovenije. Podobno število žensk sta na kandidatne liste postavili tudi Demokratična stranka upokoencev Slovenije in Liberalna demokracija Slovenije. Seveda pri tem ne smemo pozabiti na Socialne demokrate, ki so na kandidatne liste uvrstili kar 122 žensk.

Graf 5.4: Število ženskih kandidatki na volitvah v mestne svete leta 2002

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2002).

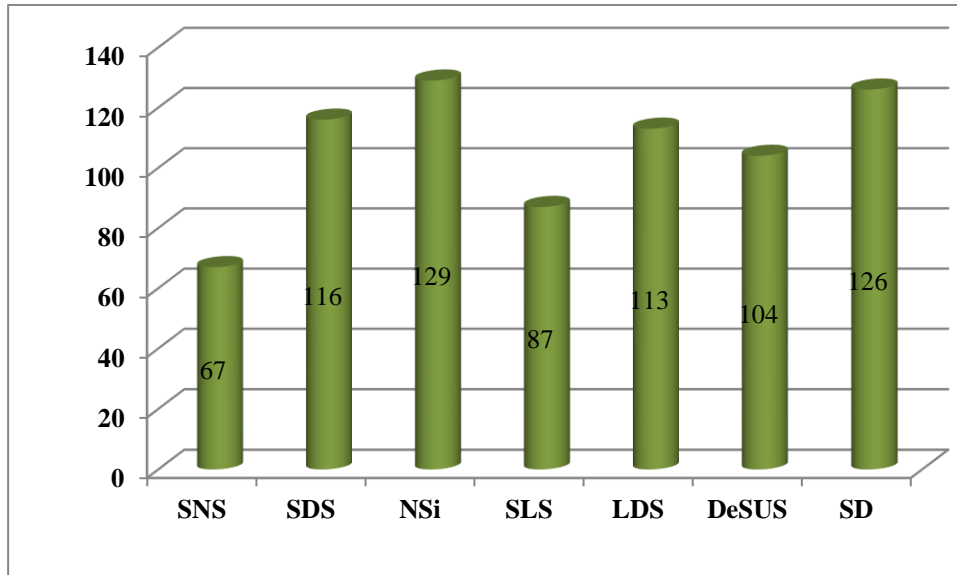
Za razliko od prejšnjih volitev v mestne svete so leve politične stranke leta 2002 postavile več žensk na kandidatne liste kot desne stranke. Pri slednjih se je število žensk na kandidatnih listah namreč gibalo med 14 in 72, medtem ko se je pri levih strankah število ženskih kandidatur gibalo med 81 (Demokratična stranka upokoencev Slovenije) in 122 (Socialni demokrati).

5.5.4 Volitve v mestne svete leta 2006

Leta 2006 je bilo za funkcijo občinskih svetnic predlaganih 742 žensk (glej tabelo 5.5 v prilogi). Pri tem je najmanj, samo 67 kandidatki, predlagala Slovenska nacionalna stranka. 20 kandidatki več kot SNS je imela Slovenska ljudska stranka. Omenjenima strankama sledi Demokratična stranka upokoencev Slovenije s 104 ženskami na kandidatnih listah. Nekoliko več kandidatki sta imeli stranki Liberalna demokracija Slovenije (113 kandidatki) in Slovenska

demokratska stranka s 116 izbranimi ženskami. Slednjima po številu kandidatk sledita stranka Socialnih demokratov, ki je imela na kandidatnih listah 126 kandidatk, in Nova Slovenija z največjim številom ženskih kandidatk – bilo jih je.

Graf 5.5: Število ženskih kandidatk na volitvah v mestne svete leta 2006

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2006).

Tako kot na vseh volitvah doslej, z izjemo volitev leta 2002, leve politične stranke tudi tokrat niso predlagale več žensk kot desne stranke. Vidimo lahko, da sta imeli desni stranki SNS in SLS najmanj predlaganih žensk za položaj občinskih svetnic, vendar sta desno usmerjeni SDS in NSi na kandidatne liste postavili več žensk kot levo usmerjeni LDS in DeSUS. Zanimivo je, da je imela desna stranka NSi celo več ženskih kandidatur, kot jih je imela leva stranka SD.

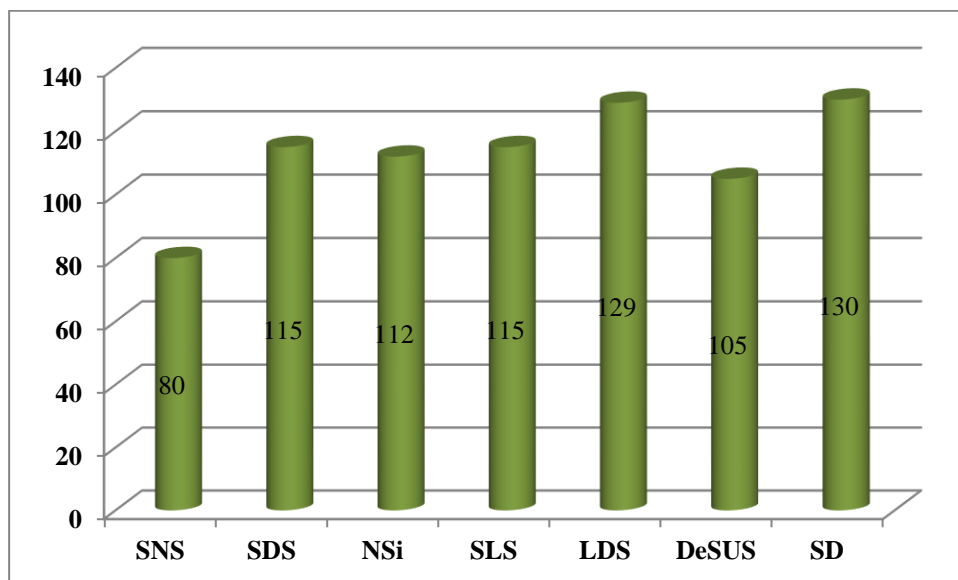
5.5.5 Volitve v mestne svete leta 2010

Na predzadnjih volitvah v mestne svete so politične stranke na kandidatne liste postavile skupaj 786 kandidat¹⁴ (glej tabelo 5.6 v prilogi). Kot lahko vidimo iz grafa 5.6, je imela Slovenska nacionalna stranka, tako kot vsa leta poprej, najmanj ženskih kandidatur (80 kandidat). Nekoliko več – 105 kandidat – je imela na omenjenih volitvah Demokratična stranka upokojujencev Slovenije. Sledita ji Slovenska demokratska stranka in Slovenska ljudska stranka, vsaka s 115 ženskami na kandidatnih listah. Največ ženskih kandidatur sta med

¹⁴Z izjemo volitev v občinske svete v mestni občini Koper, kjer se leta 2010 volitve niso izvajale, temveč je bil članom občinskega sveta podaljšan mandat.

vsemi strankam imeli Liberalna demokracija Slovenije in Socialni demokrati, in sicer LDS 192 kandidiranih žensk in SD 130 kandidiranih žensk.

Graf 5.6: Število ženskih kandidatk na volitvah v mestne svete leta 2010

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2010).

Zaključimo lahko, da leve politične stranke tudi tokrat niso imele več žensk na kandidatnih listah od desnih strank. Iz zgornjega grafa 5.6 je razvidno, da je imela med vsemi strankami na volitvah v mestne svete najmanj ženskih kandidatk Slovenska nacionalna stranka. Takoj za njo je levo usmerjena DeSUS, ki ji po številu kandidatk sledijo desne stranke SDS, NSi in SLS. Na samem vrhu pa se z največ ženskimi kandidaturami nahajata levo usmerjeni Liberalna demokracija Slovenije in Socialni demokrati.

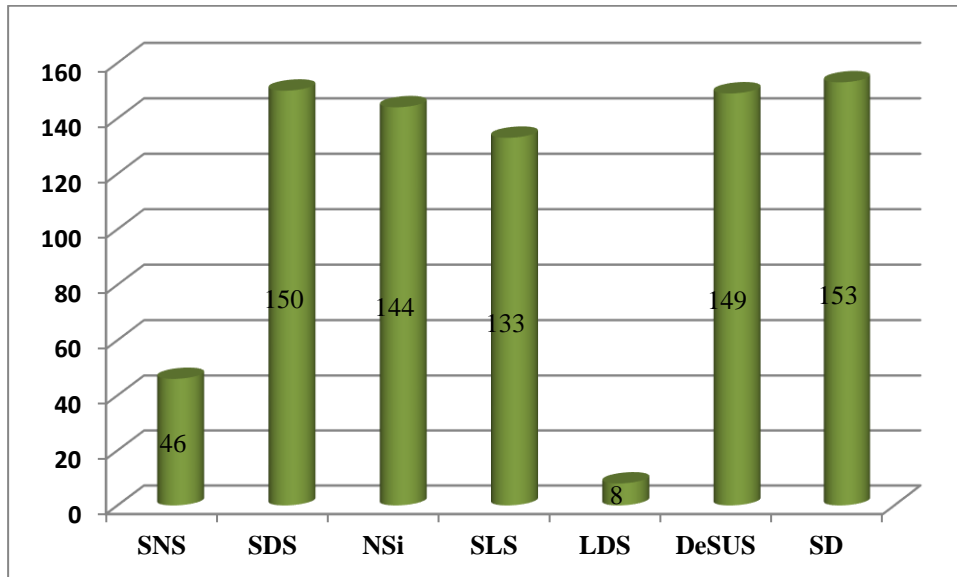
5.5.6 Volitve v mestne svete leta 2014

Leta 2014 je bilo na kandidatnih listah za volitve v mestne svete na kandidatne liste postavljenih 783 žensk.¹⁵ Med vsemi analiziranimi političnimi strankami je imela tokrat najmanj ženskih kandidatk Liberalna demokracija Slovenije. Pri tem velja izpostaviti, da je omenjena stranka za razliko od drugih strank vložila kandidatne liste le v treh mestnih občinah. Nekoliko več, 46 kandidatk, je izbrala Slovenska nacionalna stranka, medtem ko so preostale stranke na kandidatne liste postavile nad 100 žensk. Iz grafa 5.7 vidimo, da je Slovenska ljudska stranka na kandidatne liste postavila 133 žensk, Nova Slovenija 144,

¹⁵Od tega je Liberalna demokracija Slovenije na volitvah v občinske svete vložila kandidatne liste le v mestnih občinah Ljubljana, Maribor in Velenje.

Demokratska stranka upokojencev 149, Slovenska demokratska stranka 150 in Socialni demokrati 153 kandidatki.

Graf 5.7: Število ženskih kandidatki na volitvah v mestne svete leta 2014

Vir: Državna volilna komisija (2014).

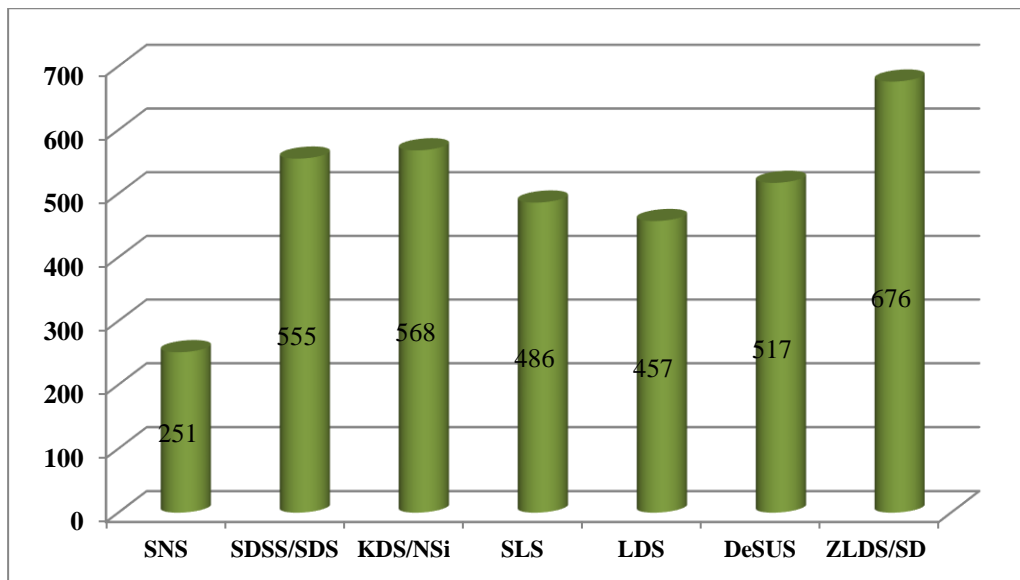
Vidimo torej, da na zadnjih lokalnih volitvah pri kandidiranju žensk med levico in desnico tako rekoč ni razlik. Od povprečja odstopata le leva stranka Liberalna demokracija in desna stranka Slovenska nacionalna stranka, medtem ko imajo preostale stranke bolj ali manj podobno število ženskih kandidatki. Da levo usmerjene stranke niso predlagale več žensk, kot so jih desno usmerjene stranke, govori dejstvo, da je imela Demokratska stranka upokojencev Slovenije sicer več kandidatki kot Nova Slovenija in Slovenska ljudska stranka, vendar je desno usmerjena Slovenska demokratska stranka postavila več žensk na kandidatne liste kot DeSUS.

5.5.7 Primerjava števila ženskih kandidatki med desnimi in levimi strankami na volitvah v mestne svete od 1994 do 2014

Tabela 5.8 (v prilogi) kaže, da so politične stranke v vseh enajstih mestnih občinah od leta 1994 do 2014 na mesto občinskih svetnic predlagale 3510 žensk. Kot smo iz analize posameznih lokalnih volitev, oziroma natančneje volitev v mestne svete, lahko videli, so imele politične stranke enkrat več spet drugič manj žensk na kandidatnih listah. Graf 5.8 prav tako prikazuje skupen seštevek ženskih kandidatki po posameznih političnih strankah. Z omenjenega grafa je razvidno, da je imela Slovenska nacionalna stranka kot predstavnica

desnih strank najmanj ženskih kandidatur – le 251. Veliko več, 457 žensk, se je za mesto občinskih svetnic potegovalo na kandidatnih listah levo usmerjene Liberalne demokracije Slovenije. Podobno število žensk (486) je na kandidatne liste postavila tudi desno usmerjena Slovenska ljudska stranka. Tej sledi levo usmerjena Demokratična stranka upokojujencev Slovenije s 517 izbranimi ženskami za volitve. Nekoliko več ženskih kandidatur od DeSUS sta imeli desno usmerjeni stranki, in sicer Slovenska demokratska stranka s 555 ženskimi kandidatkami ter Slovenki krščanski demokrati/Nova Slovenija s 568 ženskimi kandidatkami. Seveda pa so imeli Socialni demokrati tudi v skupnem seštevku največ žensk (676) na kandidatnih listah.

Graf 5.8: Skupno število ženskih kandidatk po posameznih strankah

Vir: Lastna raziskava (2016).

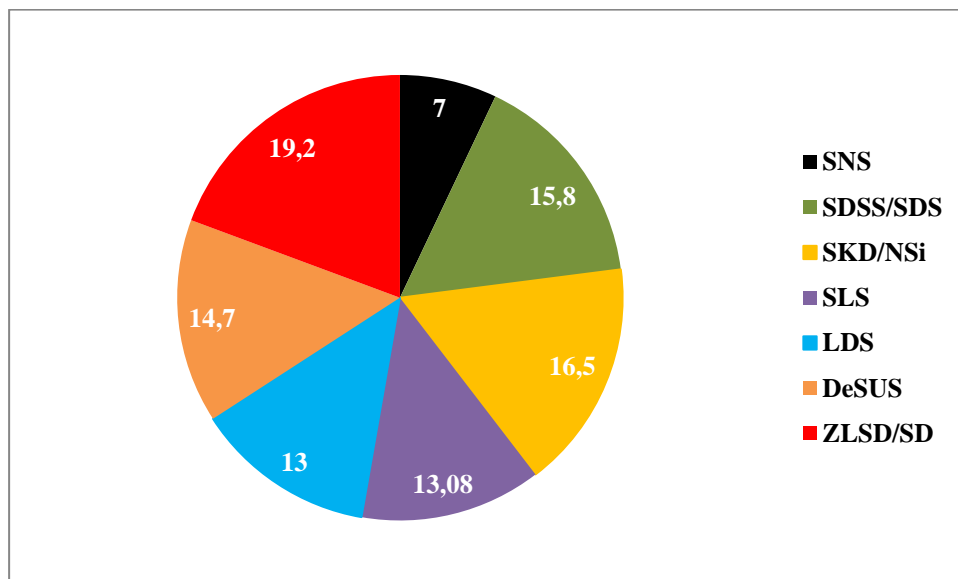
Že po posameznih letih se je izkazalo (z izjemo leta 2002), da leve stranke v primerjavi z desnimi na kandidatne liste niso postavile več žensk. Na to kaže tudi skupni seštevke ženskih kandidatur v mestne svete od leta 1994 do 2014. Vidimo namreč, da je imela najmanj ženskih kandidatk pripadnica desnih strank SNS, ki ji po številu izbranih žensk sledi levo usmerjena LDS. Nekoliko več žensk sta imeli na kandidatnih listah desno usmerjena SLS in levo usmerjena DeSUS. Dodatno povečanje ženskih kandidatur pa je mogoče zaslediti pri desnih strankah SDSS/SDS, KDS/NSi in levi stranki ZLSD/SD.

Če pogledamo, kako se število ženskih kandidatk kaže v %, lahko iz grafa 5.9 vidimo, da je Slovenska nacionalna stranka k skupnemu številu kandidatk prispevala 7 % žensk. Skoraj enkrat več žensk, 13 %, je doprinesla Liberalna demokracija Slovenije, enako tudi Slovenska

ljudska stranka, 13,08 %. V skupnem seštevku so nekoliko večji deleži ženskih kandidatki pripadli strankam DeSUS, SDSS/SDS in SKD/NSi, in sicer 14,7 % Demokratični stranki upokojencev Slovenije, 15,8 % Slovenski demokratski stranki Slovenije oziroma Slovenski demokratski stranki in 16,5 % Slovenski krščanski stranki/Novi Sloveniji. Največ, oziroma skoraj eno petino (19,20 %), ženskih kandidatki pa je prispevala Združena lista socialnih demokratov/Socialni demokrati.

Graf 5.9: Skupno število ženskih kandidatki po posameznih strankah v %

Vir: Lastna raziskava (2016).

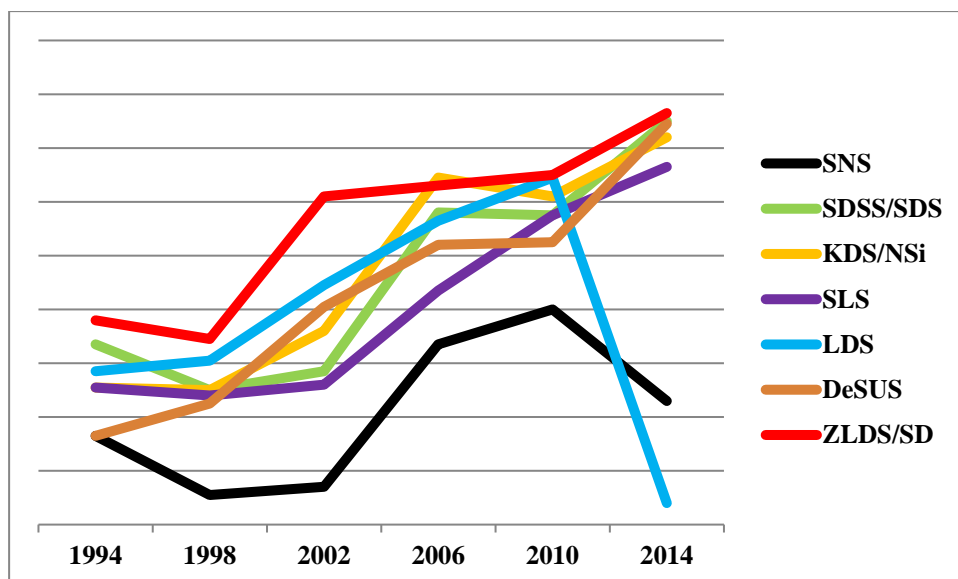
Po vsem tem lahko zaključimo, da so desne stranke (SNS, SDS, NSi in SLS) k skupnemu številu kandidatki (3510) na volitvah v mestne svete prispevale 52,38 % ženskih kandidatur, medtem ko so leve stranke (LDS, DeSUS in SD) na kandidatne liste skupaj postavile 47,62 % žensk. Ker so imele desno usmerjene politične stranke skupaj več žensk na kandidatnih listah od levih strank, lahko trdimo, da ideološka usmeritev političnih strank ni vplivala na postavljanje žensk na kandidatne liste za volitve v občinske svete v enajstih mestnih občinah v obdobju od leta 1994 do 2014.

Rezultate opravljene raziskave je mogoče pojasniti s pomočjo odgovorov strank na vprašanje, kako stranke, skladno z ideologijo, vidijo ženske v politiki in v družbi na sploh. Tudi tokrat začnimo najprej z desnimi političnimi strankami. Za Slovensko nacionalno stranko je sodelovanje žensk v politiki enakopravno, nikakor pa ne enako (SNS 2016, 16. april). Tudi Slovenska demokratska stranka izpostavlja, da so ženske v politiki in družbi popolnoma enakopravne moškim in da ženskam osnovne vrednote stranke (kot so na primer vloga in

pomen družine) nikakor ne bi smele preprečevati uspešne kariere, v kolikor si to same želijo (SDS 2016, 17. junij). Podobno velja za Novo Slovenijo, ki se zaveda, da je za normalno delovanje politike potreben tako ženski kot moški pogled na svet (NSi 2016, 3. maj). Navsezadnje tudi Slovenska ljudska stranka poudarja, da podpira ženske v politiki in v družbi. Stranka ima namreč oblikovano Slovensko žensko zvezo, ki sooblikuje pogoje za enakovredno vlogo žensk v družbi in ki ženskam pomaga pri uveljavljanju interesov. Poleg tega se v stranki zavzemajo za enake možnosti moških in žensk v vzgoji in izobraževanju ter za enake možnosti na področju zdravstva, gospodarstva in delovanja na vseh ravneh politike (SLS 2016, 1. junij). Naklonjenost do žensk čutijo tudi leve politične stranke. V Liberalni demokraciji menijo, da so ženske sestavni del politike in da morajo biti enakovredno zastopane v slovenskem političnem prostoru (LDS 2016, 11. maj). Za Demokratično stranko upokojencev Slovenije so ženske v politiki dobrodošle, saj vnašajo drugačen princip vodenja in razmišljanja (DeSUS 2016, 9. maj), medtem ko Socialni demokrati brez žensk ne vidijo razvoja družbe. Po njihovem mnenju znajo ženske izpeljati stvari na drugačen način kot moški, zato so ženske v moderni družbi dodana vrednost družbe (SD 2016, 20. junij).

Kot dodatek si oglejmo še gibanje števila kandidiranih žensk, ki so jih etabrirane politične stranke predlagale za položaj občinskih svetnic v mestnih občinah od leta 1994 do 2014, in kaj so skozi evolucijo storile omenjene politične stranke, da bi povečale število žensk na lokalni ravni oziroma kako so spodbujale/pospeševale participacijo žensk v politiki.

Graf 5.10: Gibanje števila ženskih kandidatk od 1994 do 2014

Vir. Lastna raziskava (2016).

Iz grafa 5.10 je razvidno, da se je pri Slovenski nacionalni stranki, ki je imela od leta 1994 do 2014 vedno najmanj kandidiranih žensk, število ženskih kandidatur na volitvah 2006 (z uvedbo normativnih kvot) sicer povečalo, a je po letu 2010 znova začelo upadati. To lahko pojasnimo z dejstvom, da v SNS skozi čas niso storili ničesar, da bi povečali delež žensk na lokalni ravni, saj stranka že od samega začetka deluje po istem principu. Stranka je namreč mnenja, da je udejstvovanje žensk v politiki mogoče spodbuditi samo skozi debato (SNS 2016, 16. april). Za razliko od SNS je pri desno usmerjeni Slovenski demokratični stranki kljub začetnemu padcu števila žensk na kandidatnih listah (leta 1998) število kandidatk po letu 2002 začelo rasti. Vedno večje število žensk na kandidatnih listah SDS lahko pojasnimo s tem, da stranka SDS poleg upoštevanja obveznih kvot spodbuja ženske in jih vključuje na osnovi njihovih sposobnosti in pripravljenosti za aktivno participacijo (SDS 2016, 17. Junij). Če pogledamo, kako je pri Slovenskih krščanskih demokratih oziroma Novi Sloveniji opazimo, da se je število ženskih kandidatur po letu 1998 samo še povečevalo. Stranka pravi, da za spodbujanje participacije žensk sicer nima vzpostavljenih mehanizmov, ampak da znotraj stranke obstaja Ženska zveza, ki združuje politično aktivne ženske. Poleg tega stranka deluje na podlagi gesla »Blizu ljudem«, kjer med svoje člane vabi tako moške kot ženske, ki se prepoznajo v vrednotah krščanske demokracije (NSi 2016, 3. maj). Nadalje z grafa 5.10 razberemo, da je število kandidiranih žensk pri Slovenski ljudski stranki od leta 1994 do leta 2002 nespremenljivo, kasneje pa začne naraščati. Razloge za porast ženskih kandidatur lahko iščemo v Slovenski ženski zvezi (SŽŽ), ki poleg zavzemanja za enakovredno vlogo žensk skrbi tudi za politično izobraževanje in usposabljanje svojih članic in ki hkrati sodeluje z organizacijami civilne družbe na lokalni ravni (SLS 2016, 1. junij). Podobno stanje je mogoče zaslediti tudi pri levo usmerjeni Liberalni demokraciji Slovenije, tu se je število kandidiranih žensk začelo večati od leta 1998 in se nadaljevalo do volitev leta 2014, kjer je število žensk, zaradi vložitve kandidatnih list le v treh mestnih občinah, drastično upadlo. Porast ženskih kandidatk je pri LDS skozi evolucijo potekal primarno na normativni ravni (s spremembami pravil za oblikovanje kandidatnih list za lokalne volitve, ki so določala minimalni delež kandidatov manj zastopanega spola na listi kandidatov). Vedno večje število žensk je stranka zagotavljala tudi z usposabljanjem in delavnicami za ženske, ki so jih organizirali v sodelovanju z liberalnimi organizacijami iz tujine (LDS 2016, 11. maj). Pri LDS prav tako pravijo: »Precej energije je bilo vložene tudi v individualne pristope in spodbude, saj je (bil) eden od ključnih problemov velika stopnja nezainteresiranosti žensk za vstop v politično stranko, politično delovanje ali kandidiranje na lokalni ravni« (LDS 2016, 11. maj). Ne nazadnje stranka velik pomen pripisuje tudi bivši predsednici stranke Katarini Kresal, ki naj

bi k vključevanju v politiko spodbudila kar nekaj žensk (LDS 2016, 11. maj). Tako Liberalna demokracija Slovenije meni, da: »Ženske na visokih oz. vidnih položajih v strankah dajejo pozitiven signal glede angažmaja žensk v politiki in prispevajo k spodbujanju participacije žensk v politiki. V primeru predsednice LDS seveda ne moremo trditi, da je bila njena izvolitev del strategije spodbujanja žensk v politiki, se je pa izkazalo, da se je preko tega to *de facto* zgodilo« (LDS 2016, 11. maj). Konstantno rast števila ženskih kandidatk je mogoče zaslediti tudi pri Demokratični stranki upokojencev Slovenije. Razloge bi lahko iskali v tem, da DeSUS nikoli ni ločevala kandidatov po spolnem ključu, temveč jih je ločevala na člane in članice, ki so aktivni in ki uresničujejo program stranke. Socialni demokrati, ki so v obdobju med 1994 do 2014 imeli največ žensk na kandidatnih listah, menijo, da je k temu prispeval Ženski forum SD, ki združuje ženske (ne samo članice) na lokalni ravni. Forum z okroglimi mizami na lokalni ravni odpira teme in spodbuja enakopravnost spolov. Da bi forum spodbudil ženske k sodelovanju, jim zagotavlja tudi različna izobraževanja. Vsekakor je treba omeniti tudi to, da imajo v SD pri izbiranju kandidatov prakso, da kandidate začnejo iskati že dve leti pred volitvami, pri čemer je vodstvom občinskih organizacij izrecno naročeno, da med kandidati zagotovijo večji delež žensk kot moških. V SD so namreč mnenja, da v kolikor se začne ženske h kandidaturi spodbujati prej, obstaja večja verjetnost, da bodo tudi zares kandidirale, v nasprotnem primeru, i.e. če jih stranka za svoje kandidatke izbere v zadnjem trenutku, se ženske, predvsem iz strahu, pogosto ne odločijo za kandidaturo (SD 2016, 22. junij).

6 SKLEPNE UGOTOVITVE

V diplomskem delu je mogoče videti, kako lahko politične stranke vplivajo na število žensk na kandidatnih listah. Pri tem smo izpostavili vpliv stopnje določanja kandidatov, selektorjev, pravil in načinov določanja kandidatov, vpliv ženskih frakcij/odborov ter vpliv ideologije. Omenjeno smo raziskovali na primeru sedmih slovenskih etabliranih političnih strank na volitvah v mestne svete od leta 1994 do 2014. S pomočjo raznih teorij in predhodno opravljenih raziskav na temo vpliva ideologije politične stranke na uvršanje kandidatov na kandidatne liste smo predvideli, da bodo stranke s konservativno ideologijo (Slovenska nacionalna stranka, Slovenska demokratska stranka, Nova Slovenija in Slovenska ljudska stranka) zaradi desne ideološke usmeritve na kandidatne liste postavile manj žensk kot leve politične stranke oziroma stranke z liberalno ideologijo (Liberalna demokracija Slovenije, Demokratična stranka upokojujencev Slovenije in Socialni demokrati). Vzrok iščemo v dveh različnih, nasprotujočih si ideologijah, ki imata povsem drugačen pogled na ženske v politiki. Desne stranke kot konservativne stranke vidijo ženske v privatni sferi (kjer imajo ženske vlogo matere in gospodinje). Ker si tovrstne stranke prizadevajo za ohranitev *statusa quo*, ne podpirajo večje politične participacije žensk, uravnoveženosti v politiki in uporabe različnih mehanizmov (na primer kvot), ki bi vodili v enakopravnost spolov. Njihovo popolno nasprotje so leve stranke, i.e stranke z liberalno ideologijo, za katere so ženske enakovredne moškim, saj liberalna usmeritev sama po sebi temelji na enakopravnosti. Leve stranke si prizadevajo doseči enakopravnost žensk na političnem področju, zato podpirajo in spodbujajo uveljavljanje žensk v politiki s pomočjo raznih mehanizmov (Glej Antić 2000; Murray 2007).

Na primeru sedmih slovenskih etabliranih političnih strank smo, izhajajoč iz empirije, prišli do rezultatov, ki niso v skladu s teorijo. Pri strankah na desni strani ideološkega kontinuuma velja, da imajo vse, razen Slovenske nacionalne stranke in Slovenske demokratske stranke, enak pogled na ženske v politiki kot stranke na levi strani ideološkega kontinuuma. Izpostaviti je treba, da stranki SNS in SDS ne nasprotujeta političnemu udejstvovanju žensk, ampak se od drugih strank razlikujeta v načinu doseganja uravnoveženosti spolov v politiki. Stranki sta pri določanju kandidatk pozorni na njihovo kakovost in ne na kvote, saj naj bi te po njunem mnenju ženske silile h kandidiranju, zato omenjeni stranki sprejemanje odločitev o politični karieri prepustita ženskam samim, pri čemer jih v primeru kandidiranja ne omejujejo, temveč jih spodbujajo in podpirajo. Za razliko od SNS in SDS se desni stranki Nova Slovenija in

Slovenska ljudska stranka pridružujeta levim strankam in liberalnemu pogledu na ženske v politiki, saj vse poudarjajo pomen žensk v politiki in uporabo različnih mehanizmov (tudi kvot) z namenom uravnoveženja spolov in spodbujanja ženskih kandidatur.

Podobnost desnih in levih političnih strank do žensk v politiki se je pokazala tudi v primeru določanja kandidatke za volitve v mestne svete v slovenskih mestnih občinah od leta 1994 do 2014. Leve stranke so v primerjavi z desnimi strankami na kandidatne liste postavile več žensk le na volitvah leta 2002, medtem ko so imele na preostalih volitvah desne in leve politične stranke povsem primerljivo število ženskih kandidatke. Še več, stranke na desni strani ideološkega kontinuuma so imele v skupnem seštevku ženskih kandidatur postavljenih več žensk na kandidatne liste kot stranke na levi strani ideološkega kontinuuma. Povedano drugače, desne stranke so od 3510 predlaganih žensk za volitve v mestne svete na kandidatne liste uvrstile 52,38 % žensk, medtem ko so jih leve stranke kandidirale 47,62 %.

Izsledke raziskave je mogoče pojasniti s pomočjo ugotovitev Lovenduske in Norrisove (1993), ki izpostavljata, da leve politične stranke in njihova ideologija nimajo več tako močnega vpliva na predstavništvo žensk v politiki. Dejstvo je, da leve stranke niso več edine politične stranke, ki podpirajo politično participacijo žensk. Kot vidimo, se je podpora ženskam razširila (tudi zaradi uvedbe raznih mehanizmov) na celoten ideološki spekter. Razlog je med drugim mogoče iskati tudi v tem, da politične stranke z namenom maksimiziranja števila glasov volivcev spreminjajo svoj ideološki položaj in tako na kandidatne liste postavljajo več žensk (Murray 2007, 577).

7 LITERATURA

1. Alexander, James. 2015. The Major Ideologies of Liberalism, Socialism and Conservatism. *Political studies* 63 (5): 980–994.
2. Antić Gaber, Milica. 1999. Slovene political parties and their influence on the electoral prospects of women. *Journal of Communist Studies and Transition Politics* 25 (1): 7–29.
3. --- 2000. Ne-srečno razmerje: strankarska politika in ženske v državah vzhodne srednje evrope. *Družboslovne razprave XVI* (34–35): 127–139.
4. --- 2003. Factors Influencing Women`s Presence in Slovene Parliament. V *Women Access to Political Power in Post-Communist Europe*, ur. Richard E. Matland in Kathleen A. Montgomery, 267–285. New York: Oxford University Press.
5. Arhiv Republike Slovenije. 1994. *AS 142 – Republiška volilna komisija 1994*.
6. --- 1998. *AS 142 – Republiška volilna komisija 1998*.
7. Bibič, Adolf. 1994. Politične stranke kot predmet politične znanosti. *Teorija in praksa* 31 (11–12): 1005–1015.
8. Bobbio, Norberto. 1995. *Desnica in levica: razlogi in pomeni političnega razlikovanja*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
9. Brezovšek, Marjan in Miro Haček. 2005. *Lokalna demokracija II. Uresničevanje lokalne samouprav v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
10. Brezovšek, Marjan in Simona Kukovič. 2012. *Organizacija lokalne oblasti v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
11. Caul, Miki. 1999. Women Representation in Parliament. The Role of Political Parties. *Party Politics* 5 (1): 79–98.
12. --- 2010. Women`s Representation in Parliament: The Role of Political Parties. V *Women, Gender, and Politics: A reader*, ur. Mona Lena Krook in Sarah Childs, 159–167. Oxford: Univeristy Press.
13. DeSUS – Demokratična stranka upokojencev Slovenije. 2009. *Program DeSUS – Demokratične stranke upokojencev Slovenije*. Dostopno prek: http://desus.si/?page_id=915 (7. april 2016).
14. --- 2011. *Statut DeSUS – Demokratične stranke upokojencev Slovenije*. Dostopno prek: http://desus.si/?page_id=1257 (7. april 2016).
15. --- 2016. Intervju z avtorico. Ljubljana, 9. maj.

16. Drage, Jean. 2001 . *Women in Local Government in Asia and the Pacific: A comparative analysis of thirteen countries*. Phitsanouk: United Nations, Economic and Social Commissions for Asia and the Pacific.
17. Državna volilna komisija. 2014. *Lokalne volitve 2014*. Dostopno prek: <http://www.volitve.gov.si/lv2014/kandidati/seznamobcin.html> (14. april 2016).
18. Dunn, John. 1993. Liberalism. V *Western Political Theory in the Face of the Future*, ur. John Dunn, 29–56. Cambridge: Cambridge University Press.
19. Fink-Hafner, Danca in Alenka Krašovec. 2000. Dejavniki strankarske podpore kandidatkam na lokalni in nacionalni ravni političnega sistema. *Družboslovne razprave* 16 (34–35): 141–165.
20. Fortin-Ritterberg, Jessica in Berthold Ritterberger. 2014. *Nominating Women for EP elections: Exploring the Role of Political Parties Recruitment Procedures*. Dostopno prek: <http://eds.a.ebscohost.com.nukweb.nuk.unilj.si/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=91465bce-01f1-4739-9228-f1b6ae968375@sessionmgr4002&hid=4102> (25. april 2016).
21. Gauja, Anika in William Cross. 2015. Research Note: The Influence of Party Candidate Selection Methods on Candidate Diversity. *Representation* 51 (3): 287–298.
22. Grad, Franc. 2003. Volitve in lokalna demokracija. *Lex localis* I (2): 1–14.
23. Haček, Miro. 2007. Lokalne volitve - še vedno zgolj drugorazredne volitve? *Lex localis* V (1): 31–45.
24. ---, Simona Kukovič in Anja Grabner. 2013. Odnosi med organi oblasti v slovenski lokalni samoupravi. *Družboslovne razprave* XXIX (72): 45–63.
25. Hazan, Reuven Y. in Gideon Rahat. 2006a. Candidate selection: Methods and consequences. V *Handbook of Party Politics*, ur. Richard S, Katz in William J. Crotty, 109–122. SAGE Publications: London, Thousand Oaks, New Delhi.
26. --- 2006b. The influence of candidate selection methods on legislators and legislators: Theoretical propositions, methodological suggestions and empirical evidence. *The Journal of Legislative Studies* 12 (3): 366–385.
27. Hamilton, Malcolm B. 1987. The Elements of the Concept of Ideology. *Political Studies* 35 (1): 18–38.
28. Ilonszki, Gabriella. 2000. Gloomy Present, Brighter Future? A Gender Perspective of Party Politics in Hungary, *prispevek na mednarodni delavnici "Perspectives for Gender Equality Politics in Central and Eastern Europe"*. Ljubljana: Mirovni inštitut.

29. IULA – International Institute for Democracy and Electoral Assistance. 1998. *Women in local government*. The Hague: International Union of Local Authorities.
30. Kenny, Meryl. 2013. *Gender and Political Recruitment. Theorizing Institutional Change*. New York: Palgrave Macmillan.
31. Kroska, Amy. 2007. Gender ideology and Gender role ideology. V *Blackwell Encyclopedia of Sociology*, ur. George Ritzer, 1867–1869. Oxford: Blackwell Publishing.
32. Kunovich, Sheri in Pamela Paxton. 2005. Pathways to Power: The Role of Political Parties in Women`s National Political Representation. *American Journal of Sociology* 111 (2): 505–552.
33. LDS – Liberalna demokracija Slovenije. 2004. *Skupaj spreminjamo Slovenijo. Program Liberalne demokracije Slovenije za mandatno obdobje 2004-2008*. Dostopno prek: <http://www.worldcat.org/title/skupaj-spreminjamo-slovenijo-program-lds-2004-2008/oclc/922875913> (15. junij 2016).
34. --- 2013. *Statut Liberalne demokracije Slovenije 2013*. Dostopno prek: <http://spotidoc.com/doc/2677688/statut-lds-2013> (1. april 2016).
36. --- 2016. Intervju z avtorico. Ljubljana, 11.maj.
37. Leskošek, Vesna. 2002. *Zavrnjena tradicija: ženske in ženskost v slovenski zgodovini od 1980 do 1940*. Ljubljana: Zložba / *cf.
38. Lovenduski, Joni in Pippa Norris. 1993. *Gender and Party Politics*. London: Sage.
39. Matland, Richard E. in Donley T. Studlar. 1996. The Contagion of Women Candidates in Single Member and Multi-Member Districts. *Journal of Politics* 58 (3): 707–733.
40. Matland, Richard E. 1993. Institutional Variables Affecting Female Representation in National Legislature: The case of Norway. *Journal of politics* 55 (3): 737–755.
41. --- in Kathleen A. Montgomery. 2003. Recruiting Women to National Legislatures: A General Framework with Applications to Post-Communist Democracies. V *Women Access to Political Power in Post-Communist Europe*, ur. Richard E. Matland in Kathleen A. Montgomery, 19–43. New York: Oxford University Press.
42. --- 2004. The Representation of Women in Political Parties in Central and Eastern Europe. *Paper prepared for the European Consortium for Political Research Joint Session of Workshop Uppsala*. Dostopno prek: <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/60a089f6-c316-4881-9930-b587c5d26436.pdf> (27. maj 2016).
43. --- 2005. Enhancing Women`s Political Participation: Legislative Recruitment and Electoral System. V *Women in Parliament: Beyond Number*, ur. Julie Ballington in

- Azza Karam, 93–111. Stockholm: International Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA).
44. Murray, Rainbow. 2007. How Parties Evaluate Compulsory Quotas: A Study of the Implementation of the “Parity” Law in France. *Parliamentary Affairs* 60 (40): 569–584.
  45. --- 2010. *Parties, Gender Quotas and Candidate selection in France*. New York: Palgrave Macmillan.
  46. Norris, Pippa. 1996. Legislative Recruitment. V *Comparing Democracies: Elections and Voting in Global Perspective*, ur. Lawrence LeDuc, Richard Niemi in Pippa Norris, 184–215. London: Sage.
  47. NSi – Nova Slovenije – krščanski demokrati. 2009. *Temeljni program Blizu ljudem*. Dostopno prek: <http://nsi.si/program/> (31. marec 2016).
  48. --- 2015. *Statut Nove Slovenije*. Dostopno prek: <http://nsi.si/statut/> (31. marec 2016).
  49. --- 2016. Intervju z avtorico. Ljubljana, 3.maj.
  50. Paxton, Pamela in Sheri Kunovich. 2003. Women`s Political Representation: The Importance of Ideology. *Social Forces* 82 (1): 87–114.
  51. Paxton, PamelainMelanie M. Hughes. 2007. ***Women, Politics and Power: A Global Perspective***. SAGE Publications. Dostopno prek: Google Books.
  52. Richardson, James L. 2001. *Contending Liberalism in World Politics: Ideology & Power*. Colorado: Lynne Rienner Publishers.
  53. Pleš, Angela Murko, Metka Roksanđič in Tanja S. Pleš. 2015. *Vpliv sistema spolnih kvot na vključevanje načela enakosti spolov pri političnem odločanju na lokalni ravni: Primerjalna analiza kandidiranja in volilnih izidov žensk na lokalnih volitvah od leta 2002 do 2014*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
  54. Pleš S., Tanja, Klara Nahtigal in Angela Murko Pleš. 2013. *Ženske v politiki v Sloveniji: Analiza stanja*. Projekt »Več žensk v evropski politiki - več žensk 2014«. Ljubljana: Inštitut za družbeno kreativnost.
  55. Ranney, Austin. 1981. Candidate Selection. V *Democracy at the Polls*, ur. David Butler, Howard R. Penniman in Austin Renney, 75–106. Washington, DC: American Enterprise Institute.
  56. Rahat, Gideon in Reuven Y. Hazan. 2001. Candidate Selection Methods: An Analytical Framework. *Party Politics* 7 (3): 297–322.
  57. Rahat, Gideon. 2008. *Which Candidate Selection Methods Is More Democratic?* UC Irvine: Center for the Study of Democracy.

58. Rule, Wilma. 1987. Electoral Systems, Contextual Factors, and Women`s Opportunity for Election to Parliament in Twenty-Three Democracies. *Western Political Quarterly* 40 (3): 477–498.
59. SD – Socialni demokrati. 2013a. *Pravičnost! Za Slovenijo v vrhu sveta: Program socialne demokracije*. Dostopno prek: <http://www.socialnidemokrati.si/wp-content/uploads/2015/03/Manifest.pdf> (15. junij 2016).
60. --- 2013b. *Statut Socialnih demokratov*. Dostopno prek: <http://www.socialnidemokrati.si/wp-content/uploads/2016/06/Priloga-1-07-7-2013-27-Statut-SD.pdf/> (7. april 2016).
61. --- 2014. *Sloveniji vrimo prihodnost. Dejanja: Volilni program Socialnih demokratov za gospodarsko uspešno, privlačno in solidarno Slovenijo*. Dostopno prek: <http://www.socialnidemokrati.si/> (7. april 2016).
62. --- 2016. Intervju z avtorico. Ljubljana, 20. junij.
63. SDS – Slovenska demokratska stranka. 2000. *Program SDS za Slovenijo*. Dostopno prek: <https://www.sds.si/sites/default/files/inline-images/2000-2004-PROGRAM-SDS-ZA-SLOVENIJO.PDF> (30. marec 2016).
64. --- 2015a. *Program: Za napredek in razvoj Slovenije*. Dostopno prek: <https://www.sds.si/program> (31. marec 2016).
65. --- 2015b. *Statut SDS*. Dostopno prek: http://www.sds.si/sites/default/files/inline-images/Statut-SDS-2013-2017-po-14-seji-Svet-SDS%202015_nov.pdf (31. marec 2016).
66. --- 2016. Intervju z avtorico. Ljubljana, 17. junij.
67. Seliger, Martin. 1976. *Ideology and Politics*. London: Allen & Unwin.
68. SLS – Slovenska ljudska stranka. 2015a. *Program Slovenske ljudske stranke: Za kakovostno življenje vsakega posameznika*. Dostopno prek: http://www.sls.si/wp-content/uploads/2014/06/Program-SLS-Ljubljana-21-11-2015_zašciten-za-splet.pdf (1. april 2016).
69. --- 2015b. *Statut Slovenske ljudske stranke*. Dostopno prek: http://www.sls.si/wp-content/uploads/2014/01/Statut-SLS-Ljubljana-21-11-2015_zašciten-za-splet.pdf (1. april 2016).
70. --- 2016. Intervju z avtorico. Ljubljana, 1. junij.
71. SNS – Slovenska nacionalna stranka. 2016a. Intervju z avtorico. Ljubljana, 16. april.
72. --- 2016b. *Program Slovenske nacionalne stranke*. Dostopno prek: http://www.sns.si/index.php?option=com_content&view=article&id=117&Itemid=637 (7. april 2016).

- 2016c. *Statut Slovenske nacionalne stranke*. Dostopno prek: http://www.sns.si/index.php?option=com_content&view=article&id=116&Itemid=636 (7. april 2016).
73. Statistični urad Republike Slovenije. 2002. *Kandidati/kandidatke za člane/članice občinskih svetov mestnih in drugih občin po spolu in kandidatnih listah, volitve 10. 11. 2002*. Dostopno prek: http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0656801S&ti=&path=../Database/Splosno/06_volitve/10_lok_volitve/06568_vol_obc_sveti/&lang=2 (14. april 2016).
74. --- 2006. *Kandidati in kandidatke za člane in članice občinskih svetov po mestnih in drugih občinah, spolu in kandidatnih listah, volitve 2006, Slovenija*. Dostopno prek: http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0659001S&ti=&path=../Database/Splosno/06_volitve/10_lok_volitve/06590_vol_obc_sveti_2006/&lang=2 (10. april 2016).
75. --- 2010. *Kandidati in kandidatke za člane in članice občinskih svetov po mestnih in drugih občinah, spolu in kandidatnih listah, Slovenija, 2010*. Dostopno prek: http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0665001s&ti=&path=../Database/Splosno/06_volitve/10_lok_volitve/06650_vol_obc_sveti_2010/&lang=2 (15. april 2016).
76. Stokes, Wendy. 2005. *Women in Contemporary Politics*. Cambridge: Polity Press.
77. Stove, David. 2003. 'Why You Should Be Conservative'. V *On Enlightenment*, ur. David Stove, 171–178. London: Transaction Publishers.
78. Vlaj, Stane. 1998. *Lokalna samouprava - občine in pokrajine*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
79. Šmidovnik, Janez. 1995. *Lokalna samouprava*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
80. *Zakon o lokalni samoupravi (ZLS-UPB2)*. Ur. l. RS. 94/2007. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=82670> (30. marec 2016).
81. *Zakon o lokalnih volitvah (ZLV)*. Ur. l. RS. 94/2007. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO308> (4. april 2016).
82. *Zakon o političnih strankah (ZPoIS)*. Ur. l. RS. 100/2005. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO359> (5. maj 2016).

PRILOGE

Priloga A: Strukturiran intervju s Slovensko nacionalno stranko

	Popolnoma se strinjamo	Se strinjamo	Se ne strinjamo	Popolnoma se ne strinjamo
Moški so boljši politični vodje kot ženske.				X
Pridobitev univerzitetne izobrazbe je pomembnejša za moške kot za ženske.				X
V primeru prostega delovnega mesta ima ženska več pravic, da ga zasede, kot moški.				X
Ženska je izpopolnjena, ko ima otroka.		X		
Če ženska zasluži več kot njen partner/mož, bo prišlo do težav v razmerju.			X	

V2: Ali vaša stranka podpira uravnoteženost spolov v politiki? (Prosimo, obrazložite na kakšen način to izkazuje.)

Uravnoteževanje po principu spola je nesmiselna, saj mora biti v prvi vrsti potrebna kvaliteta; v kolikor je ženska sposobnejša od moškega naj zasede ustrezno mesto, ne glede na to kakšen je odstotek zasedenosti po posameznem spolu. Če je 90% žensk boljših, naj jih bo 90% na položajih in obratno. Izenačevanje in uravnoteženje je nek bedast evropski izum, ki ne vodi nikamor ampak želi povsod nekakšno »kvazi« pravičnost. Narava tega ne pozna, to je izum neizobraženih humanistov.

V3: Če v normativnem okviru ne bi bile določene »ženske kvote«, ali bi v vaši stranki vseeno uporabljali mehanizme, s katerimi bi zagotovili večji delež žensk na kandidatnih listah?(Zakaj ja/ne, katere mehanizme bi uporabljali?)

V naši stranki dosledno upoštevamo princip kvalitete, na silo zagotavljanje kvot je neumnost.

V4: Kateri izmed mehanizmov se vam zdi primernejši za zagotavljanje uravnoveženosti spolov: sistem zadrge ali spolna kvota? (Prosimo, pojasnite odgovor.)

Niti eden niti drugi, oba vodita k uravnilovki, ki jo vodstvene strukture želijo, daj se na ta način kažejo demokratične, kvalitete pa ni.

V5: Kaj ste v času evolucije vaše politične stranke naredili za večjo zastopanost žensk na lokalni ravni? (Prosimo, pojasnite odgovor.)

Nič, nobene spremembe ni bilo, ker smo že od samega začetka delovali po istem principu.

V6: Kako Slovenska nacionalna stranka kot desno-sredinska politična stranka vidi ženske v politiki in v družbi nasploh? (Prosimo, pojasnite odgovor.)

ENAKOPRAVNO , nikakor pa ne ENAKO.

V7: Kako oz. na kakšen način vaša stranka spodbuja participacijo žensk v politiki?

Spodbujanje je možno zgolj skozi debate in na noben drug način. Ker so uvedli kvote je prišlo do neselektivnega pozicioniranja žensk, saj stranke na silo postavljajo članice la liste ne glede na to ali so ustrezne ali ne. Da se le zadosti predpisu.

Priloga B: Strukturiran intervju s Slovensko demokratsko stranko

V1: Prosimo, ocenite, v kolikšni meri se vaša politična stranka strinja z naslednjimi trditvami. Pri vsaki trditvi označite le eno vrednost.

	Popolnoma se strinjamo	Se strinjamo	Se ne strinjamo	Popolnoma se ne strinjamo
Moški so boljši politični vodje kot ženske.				X
Pridobitev univerzitetne izobrazbe je pomembnejša za moške, kot ženske.				X
V primeru prostega delovnega mesta ima ženska več pravic, da ga zasede, kot moški.				X
Ženska je izpopolnjena, ko ima otroka.			X	
Če ženska zasluži več kot njen partner/mož, bo prišlo do težav v razmerju.				X

Prosimo, odgovorite na naslednja vprašanja.

V2: Ali vaša stranka podpira uravnoteženost spolov v politiki? (Prosimo, obrazložite na kakšen način to izkazuje.)

Da, v stranki se trudimo za ohranjanje enakopravnosti spolov, torej da imajo tako moški kot ženske enake možnosti za nastop na delovnem mestu. Poleg obveznih kvot v primeru evropskih volitev, se trudimo spodbujati in vključevati ženske v aktivno participacijo znotraj stranke.

V3: Če v normativnem okviru ne bi bile določene »ženske kvote«, ali bi v vaši stranki vseeno uporabljali mehanizme, s katerimi bi zagotovili večji delež žensk na kandidatnih listah? (Zakaj ja/ne, katere mehanizme bi uporabljali?)

Glede na to da nismo največji podporniki kvot, saj so le te same po sebi diskriminatorne, najbrž ne bi uporabljali specifičnih mehanizmov za zagotavljanje večjega deleža žensk na

kandidatnih listah, vsekakor pa bi bile le te odprte tako za moške kot za ženske, torej bi kompetence igrale večjo vlogo kot sam spol.

V4: Kateri izmed mehanizmov se vam zdi primernejši za zagotavljanje uravnoteženosti spolov: sistem zadrge ali spolna kvota? (Prosim, pojasnite odgovor.)

Kot sem zgoraj omenila, v SDSu si želimo in spodbujamo večji delež žensk v politiki, vendar se nam uporaba mehanizmov ne zdi primeren način, saj vzpostavljajo prisilno vključevanje žensk na kandidatne liste.

V5: Kaj ste v času evolucije vaše politične stranke naredili za večjo zastopanost žensk na lokalni ravni? (Prosim, pojasnite odgovor.)

Če sem popolnoma iskrena, žal ne vem odgovora na to vprašanje. Že od začetka svojega delovanja se osredotočam na mednarodno okolje, v katerem tudi delujem. Na žalost nisem dobro obveščena o lokalni politiki, oziroma o notranjih politikah SDSa o zastopanosti žensk na lokalni ravni.

V6: Kako Slovenska demokratska stranka kot desno-sredinska politična stranka vidi ženske v politiki in v družbi nasploh? (Prosim, pojasnite odgovor.)

Ženske v politiki in družbi vidimo kot popolnoma enakopravne moškim. Znotraj stranke lahko opazite odločne primere uspešnih žensk kot na primer Romana Tomc, Romana Jordan, Alenka Jeraj. Med naše osnovne vrednote spada vloga in pomen družine, vendar to ženski nikakor ne bi smelo preprečiti uspešne kariere, če si sama le te tudi želi.

V7: Kako oz. na kakšen način vaša stranka spodbuja participacijo žensk v politiki?

Poleg upoštevanja obveznih kvot, predvsem spodbujamo ženske in jih vključujemo na osnovi njihovih sposobnosti in pripravljenosti za aktivno participacijo. Znotraj stranke ne uporabljamo mehanizma zadrge ali kvot, vendar se ravnamo po načelu enakopravnosti spolov do nastopa na političnih funkcijah.

Priloga C: Strukturiran intervju z Novo Slovenijo

V1: Prosimo, ocenite, v kolikšni meri se vaša politična stranka strinja z naslednjimi trditvami. Pri vsaki trditvi označite le eno vrednost.

	Popolnoma se strinjamo	Se strinjamo	Se ne strinjamo	Popolnoma se ne strinjamo
Moški so boljši politični vodje kot ženske.			X	
Pridobitev univerzitetne izobrazbe je pomembnejša za moške, kot ženske.			X	
V primeru prostega delovnega mesta ima ženska več pravic, da ga zasede, kot moški.			X	
Ženska je izpopolnjena, ko ima otroka.		X		
Če ženska zasluži več kot njen partner/mož, bo prišlo do težav v razmerju.			X	

Prosimo, odgovorite na naslednja vprašanja.

V2: Ali vaša stranka podpira uravnoteženost spolov v politiki? (Prosimo, obrazložite na kakšen način to izkazuje.)

Stranka NSi podpira uravnoteženost spolov v politiki, kar se jasno izkazuje tudi pri njenem vsakdanjem delovanju. Izmed petih izvoljenih poslancev v Državnem zboru RS sta dve predstavnici ženskega spola (Ljudmila Novak in Iva Dimic). Zanimivo pa je, da je NSi edina (parlamentarna) politična stranka, kjer je na predsedniško funkcijo stranke izvoljena ženska (Ljudmila Novak), ki tako uravnatežuje večinsko moško zastopanost med predsedniki političnih strank. Na naše podpiranje uravnoteženosti obeh spolov v politiki kažete tudi 33. člen Statuta NSi, kjer je me drugim zapisano, da predsednik stranke predlaga svetu v imenovanje oziroma razrešitev dva podpredsednika, med katerima morata biti zastopana oba spola, prav tako pa predlaga tri člane izvršilnega odbora, med katerimi morata biti zastopana oba spola.

V3: Če v normativnem okviru ne bi bile določene »ženske kvote«, ali bi v vaši stranki vseeno uporabljali mehanizme, s katerimi bi zagotovili večji delež žensk na kandidatnih listah? (Zakaj ja/ne, katere mehanizme bi uporabljali?)

Kljub določenim t.i. ženskim kvotam, se v NSi zavzemamo za aktivno sodelovanje žensk v političnem prostoru – tako na državni kot tudi na lokalni ravni, kar dokazujejo tudi številne občinske svetnice, ki so bile izvoljene na listi NSi.

V4: Kateri izmed mehanizmov se vam zdi primernejši za zagotavljanje uravnoteženosti spolov: sistem zadrge ali spolna kvota? (Prosimo, pojasnite odgovor.)

Težko bi se opredelili, kateri sistem je za zagotavljanje uravnoteženosti spolov primernejši, zagotovo pa je sistem zadrge bolj učinkovit in daje ženskam večje možnosti za izvolitev.

V5: Kaj ste v času evolucije vaše politične stranke naredili za večjo zastopanost žensk na lokalni ravni? (Prosimo, pojasnite odgovor.)

Nova Slovenija bistvo svojega delovanja odseva tudi v geslu Blizu ljudem, ki se ga že kar nekaj let dosledno drži. Vse od svojega nastanka leta 2000 v NSi med svoje člane vedno vabimo ljudi, ki se prepoznajo v vrednotah krščanske demokracije in bi radi delali za dobro Slovenije. In pri tem ne delamo razlik med moškimi in ženskami.

V6: Kako Nova Slovenija stranka kot desno-sredinska politična stranka vidi ženske v politiki in v družbi nasploh? (Prosimo, pojasnite odgovor.)

Zavedamo se, da je za normalno delovanje politike potreben tako ženski kot moški princip oz. pogled na svet. Res pa je, da se ženske za delovanje v politiki odločajo v manjši meri kot moški in jih je zato potrebno bolj izpodbujati. Tudi s tem namenom je znotraj NSi že nekaj časa organizirana Ženska zveza, ki se posebej ukvarja z vprašanjem vloge žensk in mater v sodobni družbi ter politiki.

V7: Kako oz. na kakšen način vaša stranka spodbuja participacijo žensk v politiki?

NSi posebnih mehanizmov spodbujanja participacije žensk nima vzpostavljenih, velja pa na tem mestu ponovno omeniti obstoj Ženske zveze, ki združuje ženske, ki so se odločile biti politično aktivne, ter določbo Statuta NSi, ki nalaga obvezo, da morata biti med podpredsedniki in člani izvršilnega odbora stranke, ki jih predlaga predsednik, zastopana oba spola.

Priloga Č: Strukturiran intervju s Slovensko ljudsko stranko

V1: Prosimo, ocenite, v kolikšni meri se vaša politična stranka strinja z naslednjimi trditvami. Pri vsaki trditvi označite le eno vrednost.

	Popolnoma se strinjamo	Se strinjamo	Se ne strinjamo	Popolnoma se ne strinjamo
Moški so boljši politični vodje kot ženske.			X	
Pridobitev univerzitetne izobrazbe je pomembnejša za moškem, kot ženske.			X	
V primeru prostega delovnega mesta ima ženska več pravic, da ga zasede, kot moški.			X	
Ženska je izpopolnjena, ko ima otroka.			X	
Če ženska zasluži več kot njen partner/mož, bo prišlo do težav v razmerju.			X	

Prosimo, odgovorite na naslednja vprašanja.

V2: Ali vaša stranka podpira uravnoteženost spolov v politiki? (Prosimo, obrazložite na kakšen način to izkazuje).

SLS podpira uravnoteženost spolov v politiki. V Statutu v 74. členu imamo zapisano, da morajo biti pri določanju kandidatov za volitve zagotovljene enake možnosti obeh spolov. V Statutu SLS je tudi zapisano, da mora biti eden od podpredsednikov nasprotnega spola.

V3: Če v normativnem okviru ne bi bile določene »ženske kvote«, ali bi v vaši stranki vseeno uporabljali mehanizme, s katerimi bi zagotovili večji delež žensk na kandidatnih listah? (Zakaj ja/ne, katere mehanizme bi uporabljali?)

Bi. To imamo je tudi v Statutu v 74. členu (Pri določanju kandidatov za volitve, navedene v prvem odstavku, morajo biti zagotovljene enake možnosti obeh spolov).

V4: Kateri izmed mehanizmov se vam zdi primernejši za zagotavljanje uravnoteženosti spolov: sistem zadrge ali spolna kvota? (Prosimo, pojasnite odgovor.)

SLS podpira mehanizme, ki zagotavljajo uravnoteženost obeh spolov v politiki, ne glede na to, kakšen je mehanizem.

V6: Kako Slovenska ljudska stranka desno-sredinska politična stranka vidi ženske v politiki in v družbi nasploh? (Prosimo, pojasnite odgovor.)

SLS podpira ženske v politiki in v družbi. Glavno tajništvo SLS vodi ženska, direktorica SLS. V okviru SLS deluje tudi Slovenska ženska zveza pri SLS, katere poslanstvo je sooblikovanje pogojev za enakovredno vlogo žensk v družbi in dajanje podpore pri uveljavljanju njihovih interesov. Ženske pa zasedajo funkcije tako v Izvršilnem odboru, v vodstvu Glavnega odbora kot tudi v drugih strokovno-operativnih odborih stranke. Zavzemamo se tudi za enake možnosti moških in žensk, da lahko partnersko uresničujeta vsa prizadevanja za družino, vzgojo in izobraževanje. Prav tako se zavzemamo za enake možnosti pri odločanju na področju zdravstva, socialnega skrbstva, gospodarstva, ohranjanja zdravega okolja in delovanja na vseh ostalih ravneh politike in družbe.

V5: Kaj ste v času evolucije vaše politične stranke naredili za večjo zastopanost žensk na lokalni ravni? (Prosimo, pojasnite odgovor.)

V7: Kako oz. na kakšen način vaša stranka spodbuja participacijo žensk v politiki?

V5 in V7: Kot smo že omenili, znotraj stranke deluje Slovenska ženska zveza pri SLS, katere poslanstvo je sooblikovanje pogojev za enakovredno vlogo žensk v družbi in dajanje podpore pri uveljavljanju njihovih interesov. SŽZ pri SLS politično izobražuje in usposablja svoje članice, sodeluje z ženskami organizacijami programsko sorodnih strank in z organizacijami civilne družbe na lokalni in državni ravni, doma in v tujini. Tako kot stranka se zavzemajo za pluralizem in odprt dialog z vsemi ženskimi organizacijami.

Prilaga D: Strukturiran intervju z Liberalno demokracijo Slovenije

V1: Prosimo, ocenite, v kolikšni meri se vaša politična stranka strinja z naslednjimi trditvami. Pri vsaki trditvi označite le eno vrednost.

	Popolnoma se strinjamo	Se strinjamo	Se ne strinjamo	Popolnoma se ne strinjamo
Moški so boljši politični vodje kot ženske.				X
Pridobitev univerzitetne izobrazbe je pomembnejša za moške, kot ženske.				X
V primeru prostega delovnega mesta ima ženska več pravic, da ga zasede, kot moški.				X
Ženska je izpopolnjena, ko ima otroka.				X
Če ženska zasluži več kot njen partner/mož, bo prišlo do težav v razmerju.			X	

Prosimo, odgovorite na naslednja vprašanja.

V2: Ali vaša stranka podpira uravnoteženost spolov v politiki? (Prosimo, obrazložite na kakšen način to izkazuje.)

Da. Liberalna demokracija Slovenije je leta 2003 v statut zapisala določbo, ki je zahtevala, da moratabiti v vseh organih stranke spola zastopana najmanj tretjinsko. Stranka je spolne kvote uvedla tudi za kandidatne liste za volitve v parlament in za lokalne volitve. Uvedena je bila vsaj 40% kvota zastopanosti obeh spolov, vendar ta dikcija ni veljala takoj, ampak se je povečevala z leti in je dosegla polno veljavo na volitvah leta 2011.

V3: Če v normativnem okviru ne bi bile določene »ženske kvote«, ali bi v vaši stranki vseeno uporabljali mehanizme, s katerimi bi zagotovili večji delež žensk na kandidatnih listah?(Zakaj ja/ne, katere mehanizme bi uporabljali?)

Da, še vedno bi jih uporabljali, ker so prakse v tujini pokazale, da je to smiseln ukrep za zagotavljanje večje uravnoteženosti obeh spolov na kandidatnih listah.

V4: Kateri izmed mehanizmov se vam zdi primernejši za zagotavljanje uravnoteženosti spolov: sistem zadrge ali spolna kvota? (Prosim, pojasnite odgovor.)

Za zagotavljanje uravnoteženosti spolov na kandidatnih listah sta oba mehanizma (v kolikor je določen proporcionalni minimalni delež pri obeh enak) približno enako primerna. Bistvena razlika med njima pa se pokaže pri tem, kdo je izvoljen. Tako lahko rečemo, da sistem zadrge zagotavlja večjo uravnoteženost spolov v izvoljenih organih.

V5: Kaj ste v času evolucije vaše politične stranke naredili za večjo zastopanost žensk na lokalni ravni? (Prosim, pojasnite odgovor.)

Evolucija je primarno potekala na normativni ravni, s spremembami pravil za oblikovanje list kandidatov za lokalne volitve, s katerimi smo določili minimalni delež kandidatov manj zastopanega spola na listi kandidatov.

Deloma smo se s tem izzivom soočali tudi z organizacijo usposabljanj in delavnic za ženske v politiki, ki smo jih organizirali v sodelovanju z liberalnimi organizacijami iz tujine. Precej energije je bilo vložene tudi v individualne pristope in spodbude, saj je (bil) eden od ključnih problemov velika stopnja nezainteresiranosti žensk za vstop v politično stranko, politično delovanje ali kandidiranje na lokalni ravni.

V6: Kako Liberalna demokracija Slovenije kot levo-sredinska politična stranka vidi ženske v politiki in v družbi nasploh? (Prosim, pojasnite odgovor.)

Ženske so sestavni del politike in morajo biti enakovredno zastopane v slovenskem političnem prostoru.

V7: Kako oz. na kakšen način vaša stranka spodbuja participacijo žensk v politiki?

Preko že omenjenih vzvodov (normativna ureditev, usposabljanja, delavnice, individualno spodbujanje).

Izpostavili pa bi tudi, spodbujanje s pomočjo žensk, ki že na vidnih mestih v stranki. LDS je imel to izkušnjo s predsednico Katarino Kresal. Ta je s tem, ko je postala predsednica spodbudila kar nekaj drugih žensk, da so se vključile v politiko. V tem smislu, ženske na visokih oz. vidnih položajih v strankah v strankah dajejo pozitiven signal glede angažmaja

žensk v politiki (deloma se tudi pokaže, da ima javnost za ženske v politiki drugačne vatle, kot jih ima za moške, ampak to je že druga debata) in prispeva k spodbujanju participacije žensk v politiki. V primeru predsednice LDS, seveda ne moremo trditi, da je bila njena izvolitev del strategije spodbujanja žensk v politiki, se je pa izkazalo, da se je preko tega to de facto zgodilo.

Priloga E: Strukturiran intervju z Demokratično stranko upokojencev Slovenije

V1: Prosimo, ocenite, v kolikšni meri se vaša politična stranka strinja z naslednjimi trditvami. Pri vsaki trditvi označite le eno vrednost.

	Popolnoma se strinjamo	Se strinjamo	Se ne strinjamo	Popolnoma se ne strinjamo
Moški so boljši politični vodje kot ženske.			X	
Pridobitev univerzitetne izobrazbe je pomembnejša za moške kot ženske.				X
V primeru prostega delovnega mesta ima ženska več pravic, da ga zasede, kot moški.				X
Ženska je izpopolnjena, ko ima otroka.			X	
Če ženska zasluži več kot njen partner/mož, bo prišlo do težav v razmerju.			X	

Prosimo, odgovorite na naslednja vprašanja:

V2: Ali vaša stranka podpira uravnoteženost spolov v politiki? (Prosimo, obrazložite na kakšen način to izkazuje.)

Stranka DeSUS zagovarja enakost spolov, to se izkazuje tudi pri sestavi naše poslanske skupine, kjer imamo trenutno med 11 poslanci 4 poslanke. V prejšnjem sklicu smo imeli celo 50% žensk v poslanski skupini. Tudi naša ministrska ekipa je bila do nedavnega sestavljena iz dveh žensk in dveh moških.

V3: Če v normativnem okviru ne bi bile določene »ženske kvote«, ali bi v vaši stranki vseeno uporabljali mehanizme, s katerimi bi zagotovili večji delež žensk na kandidatnih listah? (Zakaj ja/ne, katere mehanizme bi uporabljali?)

Vsekakor, te mehanizme smo uporabljali že pred uzakonitvijo kvot.

V4: Kateri izmed mehanizmov se vam zdi primernejši za zagotavljanje uravnoveženosti spolov: sistem zadrge ali spolna kvota? (Prosimo, pojasnite odgovor.)

V obeh primerih gre za neke vrste spolno kvoto, ne vidimo neke posebne razlike, pomembno je da so v organih stranke in naših funkcionarjih ter kandidatnih listah oboji zastopani, to nas namreč bogati.

V5: Kaj ste v času evolucije vaše politične stranke naredili za večjo zastopanost žensk na lokalni ravni? (Prosimo, pojasnite odgovor.)

Imamo precej žensk predsednic območnih organizacij (občinski in mestni odbori, pokrajinski odbori), enakopravno so zastopane tudi v organih stranke na lokalni in regionalni ravni. Nikoli nismo ločevali ljudi na moške in ženske, temveč na člane in članice, ki so aktivni in uresničujejo naš program.

V6: Kako Demokratična stranka upokojencev Slovenije levo-sredinska politična stranka vidi ženske v politiki in v družbi nasploh? (Prosimo, pojasnite odgovor.)

Ženske v politiki so dobrodošle, saj vnašajo drugačen princip vodenja in razmišljanja, kar je samo pozitivno. Ženske mrežijo, če lahko posplošim.

V7: Kako oz. na kakšen način vaša stranka spodbuja participacijo žensk v politiki?
Z dobrimi zgledi, saj imamo vedno spolno uravnovežene kandidatne liste.

Priloga F: Strukturiran intervju s Socialnimi demokrati

V1: Prosimo, ocenite, v kolikšni meri se vaša politična stranka strinja z naslednjimi trditvami. Pri vsaki trditvi označite le eno vrednost.

	Popolnoma se strinjamo	Se strinjamo	Se ne strinjamo	Popolnoma se ne strinjamo
Moški so boljši politični vodje kot ženske.				X
Pridobitev univerzitetne izobrazbe je pomembnejša za moške kot ženske.				X
V primeru prostega delovnega mesta ima ženska več pravic, da ga zasede, kot moški.			X	
Ženska je izpopolnjena, ko ima otroka.			X	
Če ženska zasluži več kot njen partner/mož, bo prišlo do težav v razmerju.				X

Prosimo, odgovorite na naslednja vprašanja.

V2: Ali vaša stranka podpira uravnoteženost spolov v politiki? (Prosimo, obrazložite na kakšen način to izkazuje.)

Absolutno, znotraj Socialnih demokratov imamo Ženski forum, ki je v vseh letih svojega delovanja naredil veliko za ženske, saj je odpiral ženske teme in forsiral k večji uravnoteženosti spolov. Zagotovo mislimo, da je za uravnoteženost žensk v politiki potrebno še kaj narediti. Ministrica Anja Kopač Mrak ravno pripravlja zakonodajo, s katero bi se zagotovile kvote v gospodarstvu. Mislimo, da je stranka veliko naredila za ženske. Ženskih kvot v stranki nimamo, a ko pride do volitev, spodbujamo ženske, da v čim večji meri kandidirajo. Prav tako upoštevamo zakonodajo in sistem zadrge pri volilnih kandidaturah. Poleg tega se trudimo, da bi presegli prag.

V3: Če v normativnem okviru ne bi bile določene »ženske kvote«, ali bi v vaši stranki vseeno uporabljali mehanizme, s katerimi bi zagotovili večji delež žensk na kandidatnih listah? (Zakaj ja/ne, katere mehanizme bi uporabljali?)

Zagotovo, mi to izvajamo že v postopkih evidentiranja, kjer spodbujamo tako moške kot ženske, da se odločijo za kandidacijo na različne funkcije. Kar se tiče mehanizmov, obstaja Ženski forum, ki na kongresu odpira teme in lobira.

V4: Kateri izmed mehanizmov se vam zdi primernejši za zagotavljanje uravnovešenosti spolov: sistem zadrge ali spolna kvota? (Prosimo, pojasnite odgovor.)

Oba mehanizma imata pomanjkljivosti zato se ne moremo odločiti, kateri je bolj primeren za zagotavljanje uravnovešenosti spolov. Izpostavili bi radi da mehanizmi niso za prisilo, ker se ženske čudijo, da se jih sili, da kandidirajo. Potrebno bi bilo poiskati drug sistem, ki bi nadgradil sistem kandidiranja. Na volitvah v Državni zbor se je izkazalo, da so ženske v nekaterih okoliščinah težko izvoljive, ker je prisotna krščanska miselnost, in se ženske ne smejo izpostaviti, ker v takih okoliščinah niso izvoljive. Poleg tega je pri zadnjem mandatu prišlo, da so volivci glasovali za novo stranko in ne kandidate oziroma kandidatke kot osebe, zato je bilo zdaj v Državnem zboru največ žensk. Vsekakor bi bilo potrebno razmisliti kako nadgraditi sistem, ki ga imamo v Sloveniji.

V5: Kaj ste v času evolucije vaše politične stranke naredili za večjo zastopanost žensk na lokalni ravni? (Prosimo, pojasnite odgovor.)

Ženski forum, kot sestavni del stranke združuje ženske (ne samo članice) na lokalni ravni. Tako so Socialni demokrati bolj aktivni pri spodbujanju žensk za kandidiranje, a je to v določenih okoliščinah težko doseči, ker ženske krščanska miselnost odvrta od kandidiranja. Ženski forum z okroglimi mizami na lokalni ravni odpirajo teme in spodbujajo enakopravnost spolov. Na lokalnih volitvah iščejo kandidate lokalne organizacije že dve leti pred novimi volitvami. Stranka vodstvo občinskih organizacij spodbujajo, da zagotovijo večji delež žensk kot moških. Če se ženske išče tik pred zdajci, se lahko zgodi da ne kandidirajo, če se jih išče prej, dobijo pogum s spodbujanjem da se odločijo za kandidacijo.

V6: Kako Socialni demokrati kot levo-sredinska politična stranka vidi ženske v politiki in v družbi nasploh? (Prosimo, pojasnite odgovor.)

Brez žensk ne vidimo razvoja družbe, to krepi družbo, ji daje boljši vpogled v delovanje in sobivanje v politiki. Ženske v politiki znajo stvari izpeljati drugače kot moški, zato so ženske v moderni družbe zagotovo dodana vrednost družbe.

V7: Kako oz. na kakšen način vaša stranka spodbuja participacijo žensk v politiki?

Participacijo žensk spodbujamo z Ženskim forumom in tudi z ostalimi forumi. Ti imajo proste roke pri odpiranju tem in delovanju. Ženske spodbujamo tudi z različnimi izobraževanji, ki jih organizira forum ali stranka z namenom spodbujanja večje participacije žensk.

Tabela 5.1: Mesto žensk v izobraževanju, zaposlovanju in politiki

	Popolnoma se strinjamo	Se strinjamo	Se ne strinjamo	Popolnoma se ne strinjamo
Moški so boljši politični vodje kot ženske.			NSi, DeSUS, SLS, SDS	SNS, LDS
Pridobitev univerzitetne izobrazbe je pomembnejša za moške kot ženske.			NSi, SLS	SNS, LDS, DeSUS, SDS
V primeru prostega delovnega mesta ima ženska več pravic, da ga zasede, kot moški.			NSi, SLS, SDS	SNS, LDS, DeSUS
Ženska je izpopolnjena, ko ima otroka.		SNS, NSi	LDS, DeSUS, SLS, SDS	
Če ženska zasluži več kot njen partner/mož, bo prišlo do težav v razmerju.			SNS, NSi, DeSUS, SLS, SDS	LDS

Vir: Lastna raziskava (2016).

Tabela 5.2: Število žensk na kandidatnih listah leta 1994

Mestne občine	Število kandidatk po političnih strankah						
	SNS	SDSS	SKD	SLS	LDS	DeSUS	ZLSD
Celje	0	9	2	9	3	8	7
Koper	Np.	Np	Np	Np	Np	Np	Np
Kranj	9	6	4	8	4	-	11
Ljubljana	8	8	8	12	11	1	12
Maribor	9	7	7	6	14	9	16
Murska Sobota	-	3	4	3	1	-	9
Novo Gorica	2	7	3	1	6	2	3
Novo mesto	3	8	2	2	4	-	5
Ptuj	-	8	6	6	6	6	4
Slovenj Gradec	2	5	6	3	5	6	2
Velenje	-	5	9	1	3	1	7
Skupaj	33	67	51	51	57	33	76

Vir: Arhiv Republike Slovenije (1994).

Tabela 5.3: Število žensk na kandidatnih listah leta 1998

Mestne občine	Število ženskih kandidatk po političnih strankah						
	SNS	SDSS	SKD	SLS	LDS	DeSUS	ZLSD
Celje	2	6	3	5	7	3	7
Koper	-	2	7	1	4	5	6
Kranj	1	9	4	7	3	11	10
Ljubljana	2	9	9	9	17	7	21
Maribor	Np.	Np.	Np.	Np.	Np.	Np.	Np.
Murska Sobota	-	3	2	4	4	2	3
Novo Gorica	-	9	7	6	5	3	5
Novo mesto	0	4	7	6	9	3	9
Ptuj	4	5	4	5	8	7	5
Slovenj Gradec	2	3	7	5	4	4	3
Velenje	Np.	Np.	Np.	Np.	Np.	Np.	Np.
Skupaj	11	50	50	48	61	45	69

Vir: Arhiv Republike Slovenije (1998).

Tabela 5.4: Število žensk na kandidatnih listah leta 2002

Mestna občina	Število kandidatk po političnih strankah						
	SNS	SDS	NSi	SLS	LDS	DeSUS	SD
Celje	3	6	6	6	9	7	10
Koper	2	10	5	4	6	7	6
Kranj	0	6	6	10	5	14	8
Ljubljana	2	10	10	5	22	10	21
Maribor	2	5	10	6	15	8	19
Murska Sobota	0	5	1	0	3	1	9
Novo Gorica	0	5	9	7	4	4	8
Novo mesto	0	3	4	7	8	8	8
Ptuj	2	5	7	5	5	6	12
Slovenj Gradec	3	1	3	1	6	8	4
Velenje	0	1	11	1	6	8	17

Skupaj	14	57	72	52	89	81	122
--------	----	----	----	----	----	----	-----

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2002).

Tabela 5.5: Število žensk na kandidatnih listah leta 2006

Mestne občine	Število kandidatk po političnih strankah						
	SNS	SDS	NSi	SLS	LDS	DeSUS	SD
Celje	3	13	15	12	13	11	13
Koper	6	12	8	7	9	9	8
Kranj	7	8	9	6	13	13	7
Ljubljana	5	12	14	9	13	13	22
Maribor	6	14	19	11	17	12	22
Murska Sobota	9	12	12	1	6	5	8
Novo Gorica	3	7	11	10	10	6	8
Novo mesto	4	8	9	9	6	10	10
Ptuj	8	9	9	6	8	9	12
Slovenj Gradec	5	9	11	6	9	7	6
Velenje	11	12	12	9	9	9	10
Skupaj	67	116	129	87	113	104	126

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2006).

Tabela 5.6: Število žensk na kandidatnih listah leta 2010

Mestne občine	Število kandidatk po političnih strankah						
	SNS	SDS	NSi	SLS	LDS	DeSUS	SD
Celje	7	14	8	15	12	13	12
Koper ³	-	-	-	-	-	-	-
Kranj	-	10	11	10	14	1	12
Ljubljana	3	14	15	16	17	16	23
Maribor	17	14	20	14	21	21	22
Murska Sobota	10	9	10	9	9	6	12
Novo Gorica	7	12	13	12	11	6	10
Novo mesto	10	10	11	11	14	10	9

Ptuj	10	10	10	8	9	12	11
Slovenj Gradec	5	9	11	11	9	9	9
Velenje	11	13	13	9	13	11	10
Skupaj	80	115	122	115	129	105	130

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2010).

Tabela 5.7: Število žensk na kandidatnih listah leta 2014

Mestne občine	Število kandidatk po političnih strankah						
	SNS	SDS	NSi	SLS	LDS	DeSUS	SD
Celje	4	15	7	16	-	13	16
Koper	1	8	4	13	-	12	-
Kranj	3	14	14	14	-	14	14
Ljubljana	5	22	21	14	3	21	21
Maribor	3	22	19	11	4	23	21
murska Sobota	7	12	10	12	-	9	12
Novo Gorica	2	14	17	3	-	7	14
Novo mesto	12	12	12	13	-	14	12
Ptuj	5	12	14	12	-	10	14
Slovenj Gradec	3	10	9	11	-	11	13
Velenje	1	9	17	14	1	15	16
Skupaj	46	150	144	133	8	149	153

Vir: Državna volilna komisija (2014).

Tabela 5.8: Število žensk na kandidatnih listah od 1994 do 2014

Politična stranka	Število ženskih kandidatk po letih					
	1994	1998	2002	2006	2010	2014
SNS	33	11	14	67	80	46
SDS/SDSS	67	50	57	116	115	150
SKD/NSi	51	50	72	129	122	144
SLS	51	48	52	87	115	133
LDS	57	61	89	113	129	8
DeSUS	33	45	81	104	105	149
SD/ZLSD	76	69	122	126	130	153

Tabela 5.9: Delež žensk po posameznih strankah od 1994 do 2014

Politična stranka	Delež kandidatk od 1994 do 2014	
SNS	251	7 %
SDS/SDSS	555	15,8 %
SKD/NSi	568	16,5 %
SLS	486	13,8 %
LDS	457	13,0%
DeSUS	517	14,7 %
ZLSD/SD	676	19,2 %
Skupaj	3510	100,0 %